

Merlin születése
avagy
A gyermek meglelte apját*
amint az számos alkalommal, nagy taps mellett előadatott
Írta William Shakespeare és William Rowley
Placere cupio
Fordította Fábri Péter

DRAMMATIS PERSONAE

Aurelius, Britannia királya
Vortiger, Britannia királya
Uter Pendragon herceg, Aurelius öccse
Donobert, nemes, Constantia és Modestia apja
Gloster gróf, Edwin apja
Edoll, Chester grófja, Aurelius generálisa
Cador, Cornwall grófja, Constantia kérője
Edwin, Gloster fia, Modestia kérője
Toclio & Oswald, két nemes
Merlin, a próféta
Anselme, remete, később Winchester püspöke
Bohóc, Johannának, Merlin anyjának bátyja
Sir Semmi Sándor, udvaronc
Az Ördög, Merlin apja
Ostorius, szász generális
Octa, szász nemes
Proximus, szász mágus
Két püspök
Két szász lord
Edoll két kapitánya
Két úr
Egy kis Kótyagos Szellem
Artesia, Ostorius, szász generális húga
Constantia & Modestia, Donobert lányai
Rámenős Johanna, Merlin anyja
Artesia udvarhölgye
Lucina, az Árnyak Királynője

Helyszín: Britannia

---

* A darab megírásának dátuma bizonytalan, talán 1620 körül
Legkorábbi és egyben egyetlen ismert kiadása: 1662
Facsimilében megjelent 1910-ben

I. felvonás

1. jelenet

(Belép Donobert, Gloster, Cador, Edwin, Constantia és Modestia)

- CADOR: Úgy tanítasz, uram, mint aki tudja, mivel adós erényének szerelmem; de én, mint igaz udvaronc, a tiszta siker reményével eltelve várom kívánt áldásodat hosszú udvarlásomra.
- DONOBERT: Hidd el nekem, ifjú Lord: az idő nem kínálhat vágyaidnak kellőbb alkalmat, föltéve, hogy lányaimnak beleegyezésemmel udvaroltok.
- CADOR: Ha ez a feltétel, uram, az ő ígérete meg van pecsételve.
- DONOBERT: Így van ez, Constantia?
- CONSTANTIA: Megelégteltem már, hogy csak szavakkal fizessem fogadkozását, oly sokszor esküdött rá, hogy szeret.
- DONOBERT: Tehát hiszel neki?
- CONSTANTIA: Azt remélem, hogy férfi.
- DONOBERT: Épp ez a kérdés, lányom.
- CONSTANTIA: Én mindenesetre nő vagyok, uram.
- DONOBERT: Ezért aztán a Törvény mellett áll, férjed lesz, mégpedig méltó férjed: vidd tehát, bátor Cornwall, s tégy minket oly boldoggá, mint kívánjuk.
- CADOR: Uram, köszönöm.
- GLOSTER: Kettőzd meg a nap örömét, uram, koronázd meg az én vágyamat is: van itt egy fiam, aki távollétemben nem kevesebbet kívánt meg, mint a másik lányodat.
- DONOBERT: Ha, Gloster, így vagyunk? Mit mond Lord Edwin? Lányom is ezt kívánja?
- EDWIN: A hűga hite kéne neki ahhoz.
- MODESTIA: Vagy inkább a hiszékenysége, nem? Uram, te katona vagy, és én azt hiszem, e hivatás magaslatairól a szerelem minden tüzes vágya eltölpül, s nem fontos más, csak a vér és a rombolás.
- EDWIN: Inkább öntudatom kötelez, hogy a háborúban kivérzett hazának új fiaikat nemzzek.
- MODESTIA: Érzelmeket tehát a szükségszerűhöz kötözd; erre akaratlanul is csak azt mondhatom: a feleség olyan étel, amitől hamar megcsömörlenek.
- EDWIN: Beteg és rossz étvágyúak talán.
- MODESTIA: A te fajtádnak elég rossz a gyomra.

DONOBERT: Ha ez minden, lányom, biztasd őt, legyél kedves hozzá.
MODESTIA: Nemes Edwin, legyen elég, húgom kedvéért udvarolj tovább, ami benne enyém - az a tiéd - ő nő, s őt megnyered hovatovább.

(Belép Toclío)

EDWIN: Megvigasztalsz, uram.

DONOBERT: Nos, Toclío?

TOCLIO: Tisztelt uraim, a király igényli megjelenésüket. Tanácsot vár, mit válaszoljon a tárgyalni akaró ellenségnek, melynek követői már úton vannak az udvar felé.

DONOBERT: Ily hirtelen! Úgy látszik, Chester jól megszorongatta őket a háborúban, ha ilyen gyorsan kérnek békét, amit, ha rajtam múlik, meg nem kapnak, hacsak el nem hagyják a Birodalmat. Jöjj, nemes Gloster, menjünk a királyhoz, fiad örömet szerezhet nekem, megmenthet egy költséges lagzitól; Ha szerelmedben sietős leszel, egy költséggel két gondom vetem el.

(Donobert, Gloster ki)

EDWIN: Ami tőlem telik!

CADOR: Nos, Toclío, milyen izgalmas hírek vannak az udvarban?

TOCLIO: Jaj, uram, az udvar tele rémhírekkel, a város hírekkel, az ország csodával, és a királyság harangjainak kell hirdetniük, új ünnep közeleg!

CONSTANTIA: Ünnep? Kié? Csak nem a tiéd?

TOCLIO: Az enyém, úrnőm! Nahát, én nem szeretném, ha bárki szentet csinálna belőlem egyelőre. Röviden, érkezett az udvarba egy ember, Chester grófja küldte őt a királyhoz, egy ritka szent ember, tiszteletreméltó remete, aki nem csupán megmentette seregünket csodáival, de emberi segítség nélkül visszaüzte a pogány bandát, és ezt a csodát, uram, egy egész királyság tanúsíthatja.

EDWIN: Ez valóban különös. Hol van most?

TOCLIO: A királlyal tárgyal, aki igen tiszteli őt.

MODESTIA: Hidd el, látni szeretném.

TOCLIO: Hitemre, nem lesz benne sok örömd, mert ahogy én látom, és ahogy mások is mondják, szent ember, félig-meddig próféta, bárcsak megmondaná nekem, hol van az eltűnt herceg, húsz tálentumot ajánlottak föl annak, aki megtalálja.

CADOR: Ilyen hír terem reggel.

TOCLIO: És megszületett és él, uram. Ha a jószerencse megáld, még egyszer átkutatom az erdőt, ahol elvesztettük akkor. Bár tudnám, milyen sors vár rám.

(Toclío ki)

CADOR: Kísérjen szerencse, uram, jöjj, szép hölgy, nővéred és Lord Edwin játszanak, és mindent bedobnak, hogy győzzenek.

CONSTANTIA: Nővéremnél az előny, legjobb, ha hagyjuk őket, hamarosan ott tart majd, ahol én, és így lesz Edwiné a nyeremény.

(Cador, Constantia ki)

EDWIN: Ravasz játékos vagy, hölgyem.

MODESTIA: A házasság kétségbeesett játék, mindkettő veszít, nincs győzelem másképp.

EDWIN: Miért, nemes hölgy, tökéletességeden kívül mi korlátozhatja udvarlásomat? Ha óhajtod, azon mérem boldogságomat, milyen nehéz elnyernem, látni fogod kötelességtudásom és engedelmességem.

MODESTIA: Egyiknek sem lesz helye, jó uram, könyörgöm, legyen elegendő udvarlásodra ez a szerény válasz, mert itt megesküszöm, ha szűz nevem valaha elcserélem, általad lesz az, akár nyerek, akár veszítek ezzel.

EDWIN: Kívánságom megkoronáztatott.

MODESTIA: Őrizd tehát tovább, ami pedig az ígéretemet illeti: hű leszel és bízol?

EDWIN: Parancsodra. Önkéntes távozásom szóljon erről.

(Edwin ki.)

MODESTIA: Nemes és erényes. Ha tudnék házasságról álmodozni, téged választanálak, Edwin: jaj, lelkem, itt valami azt mondja nekem, hogy ezek a legjobb teremtmények, a világnak ezek a modelljei, a gyenge ember és a gyenge nő, valami nemesebbre kell, hogy használják a lelküket, az életüket, a lényüket: ha az volna a célunk, amit a józan ész örömmel nevez, joggal szidhatnánk a nagy természet bölcsességét, aki ilyen szép és művészi hajlékot emelt egy ilyen bizonytalan és tökéletlen vendég szórakoztatására: ha csak a szó különböztet meg az állatoktól, akik se születés, se hely különbségét nem ismerik, és mégis, szökni a jóságtól! Milyen alantas volna úgy az élet! Nem, nem. A hatalom, amely az embernek lényét, szavait és eszét adta, hálát vár el cserébe: egyedül őt, aki megalkotott, ismerjem én ezentúl igazán, s a szerelmet, amellyel tartozom, neki fizetem meg és senki másnak.

(Modestia ki)

2. jelenet

(Kornéták tust fújnak. Belép Aurelius, Britannia királya, Donobert, Gloster, Cador, Edwin, Toclío, Oswold és szolgálók.)

AURELIUS: Öcsénkről még semmi hír? Különös ez, itt vagyunk az udvarban, saját országunkban, és mégisincs róla hírünk: jaj, ez a veszteség rosszkor jött bánattal vegyíti boldog hódításaink értékét.

DONOBERT: Királyi felség, biztonsága bizonyos lévén, bízd az időre a vigasztalást, ha halott volna, vagy fogoly, végzetes veszteségünk nem szűkölködne gyors futárban, aki azt hírül hozza.

AURELIUS: Csak ez a remény éltet, és nem leszünk az éghez oly hálátlanok, félelmünkkel megkérdőjelezni azt, aminek örülhetünk. Jött-e már válasz üzenetünkre attól a hívő férfitől, a szent remetétől, akit Chester grófja küldött nekünk, hogy megbizonyosodjunk csodás cselekedeteiről? Mert nem volt az kevesebb: hadseregünk megfutamodott, sőt, legyőzetett, mint Chester írja, amikor ez a szent ember, keresztjével és botjával a kezében, mosolyogva haladt előre, és merészen szembeszállt az ellenséggel; döbbsen nézték e látványt a szászok, mert úgy látták, a remete feje fölött oly fényesség jelent meg, oly világos, ragyogó sugarak, mintha embereink mind tűzben meneteltek volna, mire a pogányok menekülésbe fogtak, a mi csapataink pedig a halálba üldözték őket.

GLOSTER: Csupa csoda ez, felség.

AURELIUS: Ó, Gloster, királlyal felérő ékszer ez az ember: hol van Oswold a válasszal?

OSWOLD: Itt a válasz, királyi felség.

AURELIUS: Írásban? Nem látogat meg minket?

OSWOLD: Imája végeztével, kérte, mondtam, alázattal elébed járul.

AURELIUS: Folytassuk hát a tanácskozást, adjanak parancsot, jöhetnek a követek, hogy válaszunkat átvegyék, fogadjuk őket. Oswold, Tocio, legyen ez a ti dolgotok; és most, uraim, hallgassuk meg e tiszteletreméltó remete szent tanácsát: *(olvas)* »Ha számít biztonságod, ne korlátozd az egyetlen igaz hatalmat, amely megvédett, ne bízz túlságosan ellenségedben, most még vesztesre áll és tudja, hogy te győztél, a gazság nem ért véget, csak most kezdődik el.« Anselme, a remete.

DONOBERT: Erős és velős, és az én tanácsom is emellett szól, az ember nem hagyja ott az orvosát, csak, mert enyhül a betegsége, de megkettőzi az orvosságot; a Béke szava szépnek tetszik a vérben forgó szemek előtt, de mert oly gyógyszerrel együtt alkalmaztatik, amely kioltja a harcot, a gyógyulás vágyáról szól, de nem a módjáról.

AURELIUS: Úgy érvelsz, mintha a Béke neve és feltételei egyek lennének, persze ezt szeretnénk, és a szászok ajánlatában én semmi ellenszenvet nem látok.

GLOSTER: Harminc napos fegyverszünetet kérnek, nekem gyanús. Feleannyi idő elég rá, hogy megerősödjének.

CADOR: Ki szabadítaná meg tőlük országunkat kevesebb idő alatt?

EDWIN: Bízunk a szerencsére.

DONOBERT: Merész, reményteljes tábornokunk nem ura-e a mezőknek? Légióik elbuktak, a maradék meg beásta magát félelmében és vérzik, éheznek, és mi most odadobjuk tisztességes fölényünk? Az égre, uram, nagyobb veszélyt jelent a szavuk, mint a fegyverük.

(Oswold belép)

OSWOLD: Felség, a követek megjöhettek.

AURELIUS: Vezessétek be őket, mi elhatároztuk, uraim, mivel az egyezkedés az elején kudarcot vallott, a végeredményben sem lesz szerepe, az égi hatalom, amely olyan szépen kezdte legyőzni őket, be is tudja végezni munkáját, és e szép reménytől vezettetve, én magam adok választ majd nekik.

(Kornéták tust fűjnek. Belép Artesia a szász urakkal.)

DONOBERT: Mi ez itt, női szóvivő?

AURELIUS: Nyugalom, Donobert, szólj, hölgyem, mi vagy te?

ARTESIA: A szász generálisnak, Kelet-Anglia királyának, a harcos Ostoriusnak húga, nevem Artesia, aki a szeretet jegyében békét hoz és egészséget kíván a nagy Aureliusnak, remélve, hogy oly szép ajándékot kap cserébe, mint amilyet hozott.

AURELIUS: Legszebb ajándék, amit valaha láttam, széket a szász szépségnek! Ül le, hölgyem, hadd tárgyalunk; harcos bátyád tehát békét kíván?

ARTESIA: Államod és személyed iránti végtelen szeretettel eltelve.

AURELIUS: Megindító egy szónokot küld, mit gondolsz, Donobert?

DONOBERT: Hidd el, uram, ha fiatal volnék, se nyelném le ezt a szép pirulát.

AURELIUS: Igaz, öreg vagy. Mily gyorsan feledjük saját hibáinkat! Szép hölgy, árulóvá válik a nyelvem, és elárulja szívemet, ellenségem hűgának: halálba hajszol ez a szépség, ha csak ránézek, nem tudok beszélni, mit is határoztunk?

DONOBERT: Ezt, királyi felség.

AURELIUS: PSSZT, ne is folytasd; legszebb teremtmény, mondd meg a királynak, bátyádnak, hogy az országunk iránti szerelmünk (hah) és tiszteletünk szerint azt parancsoljuk, serege azonnal hagyja el birodalmunkat, de, ha kívánod, jó lélek, Lord Donobert, te közöld örömünket.

DONOBERT: Igen, felség, hölgyem, térj vissza és mondd el ezt a bátyádnak.

AURELIUS: Mogorva vagy és durva, menjen máris! Pfuj, hadd maradjon, küldjünk egy követet, aki örömünkről hírt ad.

DONOBERT: Hogy érti ezt felséged?

AURELIUS: Hagyjuk őt kipihenni hosszú útját, nem szeretnénk durvának látszani.

ARTESIA: Nagy brit király, nem olyan különös egy fejedelmi barát ajánlatát elfogadni. Kettőtök sok erényét ezentúl két ország élvezze egyben, békében, örömben és szeretetben.

AURELIUS: Már megint a szeretetről beszél, félek, érzi, hogy nem fogom gyűlölni.

ARTESIA: Légy önmagad, nagy Aurelius, és sem irígység, sem pedig jelen tanácsosaid más és nagyobb bűne jószágodat ne fossza meg e díszről.

Mi nem szoktunk udvarolni. Mi elveszük, ami kell nekünk. Most békét keresve jöttünk hozzád, de ha ez kevés, legalább nézd bennem a nőt, bár figyelmedre méltatlan vagyok; s ezzel igazold emberségedet. Hiszen jószágodról hangos a hír, s az még túlzó dicshimnusz is kibír.

AURELIUS: Angyali nyelve van, beszélj még!

DONOBERT: Vaskos hízelgés, ne hallgasd, uram, hölgyem, nem kell itt ennyi gyermeteg bók, kaptál már választ, s hidd el, asszonyom, öfelsége, bár fiatal, szívében komolyabb tanácsadót hordoz annál, hogysen hízelgés vagy sima szavak elcsábíthatnák.

ARTESIA: Nem udvarolni jöttem hozzá, uram.

DONOBERT: Badarság volna, ha akarnád is. Sose fog elvenni.

AURELIUS: Szégyen tépje ki nyelved, öreg és gyenge vagy, fecsegsz, és saját hibáidat látva, mondod, amit bennem látni kívánsz, hogyan parancsoljak másoknak én, ha én magam nem szabadon cselekszem? Mosolyogj vagy ráncold a homlokod, minket egyik sem érdekel, Akaratom és parancsolatom együtt áll vagy bukik. Legszebb Artesia, lásd, a Király leszáll, hogy üdvözöljön e harcos százokkal együtt, s most, bárók és lovagok, fegyverszünet helyett köttessék örök szövetség egyenlő feltételekkel, s az pecsételje meg szent házasságban egyesült vérünket, küldd meg e jó hírt Kelet-Anglia királyának, hogy örök szövetségre léptél velem, s államához barátot és testvért csatoltál: beszélj, drága szerelmem, meg mered-e erősíteni ezt a címedet?

ARTESIA: Nem volnék nő, ha annak állnék ellen, mi jó és nemes híremnek, hazámnak.

AURELIUS: Légy hát brit királyné.

GLOSTER: El akarja venni.

DONOBERT: Halál! Inkább venné el az ördögöt! Elvenni egy pogány bálványimádót!

CADOR: Túl hamar megnyerte a nőt.

EDWIN: Vagy ilyen hatásosan udvarolt, vagy a nő már így jött, ezzel a céllal.

AURELIUS: Akaratunknak ki mer ellenállni? Kedves Lord Gloster, légy a követünk testvérünkhöz, királynénk, Artesia bátyjához, mondd meg neki, hiányoljuk körünkből, házasságunkkal csak még boldogabbak leszünk, a jövő örömtől, jók és rosszak megnyugodhatnak ebben, mint két hullám, ha elnyugszanak csendben.

(Belép a Remete)

Ki ez, a Remete? Üdvözöllek, örömöm, országom reménye, legtisztelteméltóbb szent férfi, már csak a te áldásod hiányzott, hogy végtelen boldogságom teljessége tökéletessé legyen.

REMETE: Borzalom, édes herceg, boldogságod és tenmagad végtelen távol álltok, e világ meg nem adja.

AURELIUS: Tévedsz, tekints ide, hogy mit találtam, szépség, szövetség, béke és barátság, e mindeneken túlmutató tökélyben, a szövetség megkötvé.

REMETE: Kivel, édes úr?

AURELIUS: E szép asszony nagyszerű fivérével, a felséges szász királlyal.

REMETE: Jaj, értem már, és félek, hogy végzeted közel jár, milyen varázslat kötöz e romláshoz, azok után, amit általam nyertél, maradj távol a bűntől.

AURELIUS: Szólj férfihoz illőn és remélem, engedelmeskedhetem.

REMETE: Te hiszékeny király, romlásod öleled és országod jaját, pogányok, tűnjetek!

DONOBERT: Jól szólsz, öregapánk, bekapta a csalit, az Isten áldjon meg, hölgyem, alig tudom türtőztetni magam.

1. SZÁSZ ÚR: Ki ez az ördög?

2. SZÁSZ ÚR: Az az átkozott keresztény, akinek pokoli bűbája legyőzte a seregünket.

REMETE: Miért késlekedsz, uram? Ó, ne kísértsd az eget, ne melengess kígyót a kebleden, bocsásd el őket udvarodból.

AURELIUS: Őrütséget beszélsz, fázós pásztort árnyékba küldenél, amikor a napon melegszik, a lázbetegnek égő fájdalmát meleggel tetéznéd, ők talán hallgatnának rád, pedig ez kevesebb, mint amit tőlem kívánsz: csak vess egy pillantást erre a szépségre, tedd meg, én megbocsátom, bár féltékenységem másnak meg nem bocsájtana. Mondd neki, hogy nem szeretsz, ha képes vagy rá, akkor megesküszöm, halhatatlan vagy, és nem földi ember, hibáztassad halandó voltomat, ne engem.

REMETE: Gyöngeséged okozza nyomorod, boldogtalan herceg.

AURELIUS: Légy szelídebb ítéletedben.

REMETE: Az ég ítéletét neked kell elviselned, ha majd lesújt, emlékezz, hogy jogos.

ARTESIA: Nem éred meg, hogy meglásd: hogy vagy, felség? Ha szerény jelenlétem nemtetszést szül, fejedelmem, nem vagyok oly elveszett lélek, módját lelem és szavadhoz kötözlek.

AURELIUS: Szavamra, kedves szerelmem, vesszen hitem, koronám, országom, királyságunk, ha téged elhagylak! Parancsolják meg Chesternek, hogy bontson táborn, szász barátaink sérelme nélkül, minden órában küldjenek gyorsfutárt, siettetni a királyt, Artesia bátyját, hogy megkössük a szövetséget, szerelemnek és házasságnak e végtelen, boldog békéjét, addig készítsék elő az ünnepségeket, adj parancsot, ne hiányozzon semmi, ami győzelmi ünnepünket kellemessé - és ingyenessé - teszi mindenki számára, ha ily nemes vér rosszat szülhet, nem is szabad a jót keresnünk.

(Mind el, kivéve a Remete. Tus. Belép Modestia, könyvet olvas.)

MODESTIA: Az áldott remetéről szóló hírek felkeltették vágyamat: látnom kell őt, biztosan ő az, ó, a világ balgasága, itt a földön, a porban, milyen alacsony a jóság ára, mindaz, ami az embert tökéletessé teheti, ott ragyog rajta: igen tisztelt uram, megakaszthatom-e sértés nélkül szent gondolatait?

REMETE: Mit akarsz, hölgyem?

MODESTIA: Ami ezidáig nem talált bennem szavakra: szerelmes vagyok.

REMETE: Szerelmes, és kibe?

MODESTIA: Az erénybe?

REMETE: Abban nincs semmi szégyen.

MODESTIA: Sőt, uram, beléd? Hívő életedbe? Erényedbe, jóságodba, ha van név, ilyen vonzódást megnevezni, megtanulnám és mondanám: tiszteletre-méltó uram, ha van a kérelmemnek akadálya, légy jó és áruld el, imádságaid ugyanazok-e, mint az enyéme? Szentéletű uram, ne rejtse el tanításodat a vágy elől, tedd birtokommá a tudást, amely ilyen szerénnyé tesz téged, mert jól tudom, ha jó volna a nagyság, nem élnél ily szerényen.

REMETE: Szűz vagy?

MODESTIA: Igen uram?

REMETE: Neved?

MODESTIA: Modestia?

REMETE: Neved és erényed egybevág: egy szerény szűz, haladj mindig az égi boldogsághoz vezető szent úton, többet is kell tanítanom neked: gyere, nézz föl, nézd, ott a firmamentum, ott ül a hatalom, kinek lábzsámolya a föld, tanuld e leckét, gyakorold, hogy aki magasra vágyik, földi öröm ne tartóztassa már itt.

(Remete el)

MODESTIA: Félek tőled, uram, éghez kötöm szerelmem, a föld bánatot ad, örömünk fönn a mennyben. Az ember meztelenül jön világra, s a gazdagság lesz megtérése gátja.

(Modestia el)

II. felvonás

1. jelenet

(Belép a Bohóc és a várandósságtól nagy hasú húga)

- BOHÓC: El veled, ne kövess tovább, nem vagyok a bátyád, mi az, hogy gyerek, mi az, hogy gyereket vársz, és nem tudod, ki az apja, szégyellek húgomnak nevezni.
- JOHANNA: Hidd el, bátyám, úriember volt.
- BOHÓC: Sőt, még azt is elhiszem, hogy keze volt és lába, és téged tett a teste hírnökévé, de Johanna, húgom, Johanna, meg tudod-e mondani a nevét is annak, aki ezt tette: hogy nevezzük majd az unokaöcsémet, a fattyadat, amikor majd meglesz?
- JOHANNA: Jaj, nem tudom az úriember nevét, bátyám, itt az erdőben találkoztam vele, a legutóbbi nagy vadászaton, olyan kedves volt és annyi mindent kínált nekem, nem volt szívem többet kérdezni tőle.
- BOHÓC: A nevét se! Na, ez mutatja paraszti neveltetésed, bezzeg, ha a városban nőttél volna föl, előbb apát szereztél volna és csak az után gyereket: nincs valami ismertetőjegye?
- JOHANNA: Gazdag öltözeke volt, szép kalapja és tolla, aranyozott kardja és gyönyörű függői.
- BOHÓC: Rosseb a függőjébe, herélték volna ki a munkájáért cserébe!
- JOHANNA: Hallottad volna esküdni, hittél volna neki.
- BOHÓC: Na persze, mint te; eskü és hazugság ma is együtt jár, ha az esküdözésétől estél teherbe, üvöltöző fiunk lesz, és akkor, hidd el, el kell, hogy hagyjalak.
- JOHANNA: Drága bátyám, maradj, segíts, hogy megtaláljam, többet nem kérek.
- BOHÓC: Nahát, kit találjak meg? Ki után érdeklődjem?
- JOHANNA: Jaj, nem tudom, itt szokott járni, ebben az erdőben, ez a tanúja esküinek és ígéreteinek.
- BOHÓC: Nehéz úgy lesz, ha a legjobb tanunk néhány faág.
- JOHANNA: Kutasd át az erdőt, veled megyek, kis szerencsével rátalálhatunk.
- BOHÓC: Rátalálunk, és hogy fogjuk nevezni, ha rátalálunk? Nahát, se nem ismered, se nem tudod, hogy hívják, fáradozott-e már ember valaha ilyen ügyben, van egy húgom, gyereket vár, és nem tudja, ki csinálta! Na jó, látni fogod, megteszem, ami tőlem telik, közhírré teszem, hogy ha ez az erdő, ezek a fák tanúskodni óhajtanak, tegyék; ó igen, ha van ember, akinek nincs neve, jöjjön ide, lelkiismeretére, és ismerje el, hogy kurvapecér, egy rövid óra alatt bepereljük, soha nem fog szaba-

dulni, ha van földje, lesz hozzá örököse, ha van türelme, lesz hozzá felesége, ha se földje, se türelme, lesz egy kurvája, így, bizony, így, így, így.

UTER HERCEG: *(Kint)* Így, így, hollárihó, hollárihó.

BOHÓC: Figyelj csak, húgom, valaki kiált nekünk, micsoda egy gonosz világ, az ember alig kurváz le valakit, máris jön egy gazfickó, már itt is van, húgom, állj ide mellém.

(Belép Uter herceg)

HERCEG: Micsoda hang, Echo szólalt meg így, de én itt egyre csak csodálkozom, az ő szépségét kinek mondjam el, a fák meghajlanak, hogy szavamat, mely őt dicséri, csókként égre dobják.

BOHÓC: Húgom, ez egy nőről beszél.

JOHANNA: Lehet, hogy ő az, bátyám.

BOHÓC: Nézd meg jól, látod, szép kardja, az van, de a függői lepotyogtak.

HERCEG: Itt láttam őt először, itt láttam meg szépségét, bár tudnám a nevét, de boldog lennék!

BOHÓC: Húgom, ez biztos ő, ő se tudja a te nevedet, szép kis bolond páros, hitemre, nem ismerik egymást és gyereket csinálnak.

HERCEG: Sok síró falevél, akiknek arcán panaszaim könnyei ömlenek, s kik hallottatok sok siralmamat.

BOHÓC: Törvény, törvény, ez is nagy esküdöző, ő az, húgom!

HERCEG: Ahogy a véreb üldözi csak egyre áldozatát, s amikor utoléri, döbben-ten nézi csak, s meg nem ragadja, vagy mint Marius katonái, kik utolérték a vad tekintetével gyilkoló Gorgót, s most örökre állnak: hatalmam felhője a Nap felé szállt, és esőként lehullott: Pygmalion, megízleltem szomorú sorsodat, mintha a te szobrod s az én szépem egyek volnának, a mi rajongásunk minden képzeletet felülmúlt, én láttam és éreztem a vágyat.

BOHÓC: Rosseb a tapizásodba, tényleg érezte, húgom?

HERCEG: De nem élvezhettem, jaj, szomorú sors, ki napokat és éjeket zabálsz, hús vonzalom, szomorú küzdelem, ölelő ragyogás, elpárolgott a vágyad, és én ezért itt és most meghalok, esküszöm a sok gyászoló növényre, boldog voltam, hogy hallottam hírét, maradok, míg meg nem tudom nevét.

BOHÓC: Add a kezed, húgom, a gyermek meglelte atyját, biztos, hogy ő az, ahogyan az is biztos, hogy én meg férfi vagyok, ha nő lennék, e kedves szavak meggyőztek volna, nekem is nagy lenne a hasam, az már biztos, szólok vele: becsületes és érzékies úriember, add a kezed, uram.

HERCEG: Hah, ki vagy te, hogy ilyen durván és merészen szólítasz meg egy roncsot, aki oly hű szövetségese a nyomorúságnak, mint én vagyok?

BOHÓC: Sőt, uram, szövetségünkre, meglátod majd, én imádatod tárgya révén sógorod vagyok, a nemes hölgy, akiről szóltál, a húgom, majd meglátod, mindjárt felvonja a zászlót, neve Rámenős Johanna, én vagyok a bátyja, de őt hamarabb csinálták - fel, ez már a nők hibája, rosseb ebbe a szemérmességbe, gyere elő, Köcsög, kérlek beszélj az úrral.

HERCEG: Láttál engem valaha, hölgyem?

BOHÓC: Látott-e, haha, úgy néz ki, érzett is, hamarosan jön már egy kis Rámenős, uram, ez itt a húgom, mi mind a ketten Rámenősek vagyunk, itt áll imádatod tárgya, most még lány, de te asszonyoddá teheted, uram, ha kedved tartja.

HERCEG: El vagyok hűlve a csodálkozástól: milyen bünt követtél el, hogy ez a büntetés?

JOHANNA: Nem ismeresz engem, uram?

HERCEG: Ismerni téged! Mint a mennydörgést, a poklot, a csalást, egy boszorkát, egy csődört, vén csoroszlya.

BOHÓC: Látom, el fogja venni, annyira úgy beszél, mint egy férj.

HERCEG: Halál, kivágom a nyelvüket ezért az istenkáromlásért, te szajha, te gonosztevő, láttatok ti engem valaha is?

BOHÓC: Magadról beszélj, vigyen el a rosseb.

HERCEG: Rabszolgák, átkozni fogjátok magatokat, hogy ezt megkíséreltétek.

JOHANNA: Jaj, uram, ha szóltál valaha velem, kedvesebb mondatok, szebb szavak voltak.

HERCEG: Villám emésszen el, ha valaha is láttalak, dühöm előnti véretem, a türelmemnek vége.

(Megüti a nőt.)

BOHÓC: Állj le! Kérlek, uram, nincs több mondanivalóm a számodra.

JOHANNA: Segítség, gyilkos, gyilkos.

(Belép Toclío és Oswold)

TOCLIO: Siess, uram, innen jött a hang, az erdőből.

OSWOLD: Nézd meg, hol a nő és hol a herceg, minden kívánságunk ára!

BOHÓC: A herceget mondod, bizony szegény alattvalót csinált belőlem.

TOCLIO: Édes herceg, nemes Uter, beszélj, hogy vagy?

OSWOLD: Kedves urunk, szedd össze magad, rettenetes távolléted már túl sok bánatot okozott szomorú királyunknak, és fárasztó kutatásunknak íme itt van dicső eredménye, megtaláltunk téged.

TOCLIO: Hallgatása és kinézete háborodottságra vallanak.

BOHÓC: Sőt, biztosan őrült, nem akarja elfogadni a húgomat, se a gyereket.

OSWOLD: Esedezem, hadd kísérjük el fenségedet, látása új életet önt majd fenséged testvérebe, a királyba.

TOCLIO: Eljössz, uram?

HERCEG: Igen, bárhová, vezessetek, amit látok, mind csak pokol nekem, helyet cserél az ember, de bánatot sosem.

(Herceg, Toclío el)

JOHANNA: Egy szóra, uram.

BOHÓC: Jól mondod, húgom, van neki tolla is, vannak függői is, lehet, hogy ő az.

OSWOLD: Mit szeretnél, szép hölgy.

BOHÓC: Ugye, hogy láttalak már itt az erdőben ezelőtt is?

OSWOLD: Hidd el, soha, sose láttam ezt a helyet, míg a barátom most ide nem vezetett.

JOHANNA: Bánatom akkor még nagyobb.

OSWOLD: Bárcsak megvigasztalhatnálak: én agglegény vagyok, de úgy látom, neked férjed van, vagy különben jól felcsináltak.

BOHÓC: A nők már csak ilyen rámenősek, mi meg rámegyünk, uram.

(Belép Toclío)

TOCLIO: Oswold, gyerünk, a herceg egy lépést sem tesz nélküled.

OSWOLD: Jövök már, Isten veled, asszony.

TOCLIO: Kérlek, siess.

JOHANNA: Jó uram, csak egy szóra, mielőtt elhagysz minket.

TOCLIO: Hozzám beszélsz, jó lélek?

BOHÓC: Erre is ráveti magát, a gyermeknek atya kell.

JOHANNA: Sose láttál engem, uram?

TOCLIO: Hogy láttalak-e, nahát, sok szép arcot láttam az én időmben, kérlek, nézz föl, és ne sírj ennyire, bizony csinos kis szajha, én már láttam ezt az arcot.

JOHANNA: Elég, bár többet nem látsz sohasem. *(Összeesik)*

TOCLIO: Nahát, összeesett, meg van átkozva ez a hely, nézzék csak ezt a szerencsétlen asszonyt.

(Toclío el)

BOHÓC: Jaj, meghalt! Meghalt! Uram, ha férfi vagy, maradj és segíts: Johanna, Johanna, húgom, Johanna, Rámenős Johanna, miért dobod el az életet, és a gyermekedet, és engem, hogy értsem ezt?

JOHANNA: Jaj, bocsáss meg, uram, túl nagy volt az öröm, amely elárasztotta szerető szívem, tudtam, túl nemes vagy hozzá, hogy megtagadj, hah! Hol van?

BOHÓC: Kicsoda, az úriember? Elment, húgom.

JOHANNA: Ó, akkor végem, szaladj, mondd meg neki, hogy csak örömben ájultam el, kedves bátyám, siess, miért maradsz? Ne hagyd, míg nem ad választ.

BOHÓC: Választ, de melyikük? Mi a neve?

JOHANNA: Természetellenes testvér, mutasd meg az utat, amerre ment, miért késlekedsz? Beszélj, ó, melyik úton ment el?

BOHÓC: Erre, meg arra, ott a bokrokon át.

JOHANNA: Vezessen bár az út a tűzön át, könnyű, ha édes vágy röpít tovább!

(Johanna el)

BOHÓC: Hejhó, akad itt még remény, követem, már csak a testvérségünk okán is, ha most sem éri el a célját, mindent megpróbál, amit csak tud, látom, és ha találunk bárkit is, akinek két lába van, a gyermeknek lesz atyja, annyi bizonyos.

(Bohóc el)

2. jelenet

(Hangos zene. Belépnek ketten a karddal és a jogarral, Cador, Edwin, két püspök, Aurelius, Ostorius, aki a megkoronázott Artesiát vezeti, Constantia, Modestia, Octa, Proximus, a mágus, Donobert, Gloster, Oswold, Toclío, mind átmennek a színen. Maradnak Donobert, Gloster, Edwin, Cador.)

DONOBERT: Jöjj, Gloster, nem tetszik nekem ez a sietős házasság.

GLOSTER: Gyors udvarlással, hamar megnyerte őt, nincs még hat napja, hogy ellenségként békét kérni jött, most pedig Britannia királynéjává koronázzák, igen különös.

DONOBERT: Bátyja is gyorsan megérkezett, otthagya százait és éhező csapatait, elnyerni, amit lehet, amíg lehet, az égre, félek, a király túl hiszékeny, a mi seregünket is leszerelte.

GLOSTER: Igen, és generálisunkat hazaparancsolta, fiam, Edwin, láttad őt azóta?

EDWIN: Az udvarba jött, de nem akar előjönni, sem a királlyal beszélni, elégedetlen a százszokkal kötött különös szövetség miatt, és semmi sem győzi, nem nyugtatja meg.

CADOR: Az ő haragja nem ismer féket, nem, ha a király másképp dönt, minden megalkuvás csak növeli rosszkedvét, türelme gyorsan elfogy, érzései, mint a puskapor, a legkisebb szikrától is fölrobbannak, s fölrobbantják minden megfontolását.

GLOSTER: Chesteri Edoll nemes katona.

DONOBERT: Bizony, a Szent Keresztre, mindig hűséges volt a királyhoz, bárhová ragadják is a szenvedélyei.

(Belép Edoll, kapitányokkal)

CADOR: Épp itt jön, uram.

MIND: Üdvözlünk az udvarban, bátor gróf.

EDOLL: Ne tévesszetek meg a hízélgéssel: nincs itt a szász? A szövetség nem áll? A házasság nem érvényes? Az udvar nem fogadta be a hitetlen pogányokat? Akik soha kereszténnyé nem lesznek? Ó, az istenek! E gondolat álmomat elrabolja, s úgy elvakít, azt sem tudom, kik vagytok: lovakat ide, indulok haza.

KAPITÁNY: Mi legyen a csapatainkkal, uram?

EDOLL: Tartsátok együtt őket, hadd nőjön a felszarvazottak száma, kerítsetek ezt-azt saját magatoknak, simítsátok el a redőt a homlokotokon, elcsúfított a háború, alig lesz, aki rátok nézne így.

DONOBERT: Uram, őrizd meg a türelmedet.

EDOLL: Őrizzétek meg a becsületeteket, uraim, országotok biztonságát, az életeteket, a földeteket pedig az idegenektől; milyen fekete ördög bővölte így el a királyt, így felosztatni egy királyi hadsereget a hódítás csúcsán? Sőt, egy már győztes hadsereget! Hitelt adni az ellenségnek, az éhező, szorongatott menekülőnek, aki a lábunk előtt hever, ennek a szerencsétlennek, ennek a szolgának, ennek az aljasnak, aki már mentette volna az életét és örökre eltakarodott volna az országból?

DONOBERT: A király akarata volt.

EDOLL: A ti bölcsességetek hiánya volt, nektek kellett volna ifjú eszére hatni, fölmutatni előtte az államra leselkedő veszélyt, amikor idegen hatalmak kötnek bele törvényes királyok hatalmába, akik, ha egyszer trónra ültek, biztonságuk érdekében legjobb, ha szüntelenül versenytársaik vérére és életére törnek.

DONOBERT: Szavaid jól hangzanak és a biztonságot célozzák, a magunkét és a birodalomét, de te, akinek, mint generálisnak, hatalmába állott a háború felől rendelkezni, miért hallgattad meg a meggyengült ellenséget?

EDOLL: A jó istenekre!

CADOR: És azután jött ide a követség.

EDOLL: Meg fogsz hallgatni.

EDWIN: A te leveleid jelentették a királynak úgy a békét, mint a feltételeket, amelyekkel ideérkezett ez a szász hölgy, akinek odaadó szerelme teljesen megbabonázta.

EDOLL: Feketére átkozlak mindötöket, mint a poklot, ha meg nem hallgattok, mert vaskos tévedésektől maga a bölcsesség is bolondként futkározna az utcákon, és saját árnyékával veszekedne, halál! Miért nem ölted meg azt a nőt?

DONOBERT,
GLOSTER: Ó, uram.

EDOLL: A nagy ördög vigyen el rögtön, ha itt lettem volna, lennének bár meddők a földön mind az asszonyok, ennek meg kellett volna halnia, mielőtt a király elvette őt ilyen feltételekkel.

CADOR: Ezt nem józan ész mondatja veled.

EDOLL: Akkor nincs józan eszem, mert ami van, vezérel, ilyen nyíltan embert még be nem csaptak, kiárulták, megvették, gúnynak adták, becsületem, hírem, reménybeli győzelmeim, időm pocsékolása, a költségek, a vér és a vagyon, mind veszendőbe mentek.

EDWIN: E harag értelmetlen, amit a király tesz, azon sem ők, sem te már nem segíthetsz.

EDOLL: Akkor elhagy a kardom.

CADOR: Ki ellen használnád?

EDOLL: Mi közöd hozzá, az összes ördög ellen az udvarban, hogy megvédjem országomat.

EDWIN: Ezek csak szavak.

EDOLL: Uram, a türelmemen taposol.

EDWIN: Csak az alattvalói hűség kötelessége szól belőlem, és újra mondom, ha itt lettél is volna, amit a király tett, te nem merészelheted keresztezni.

EDOLL: Aki ezt mondja, annak életére és lelkére taposok.

CADOR: Uram.

EDWIN: Gyere, gyere!

EDOLL: Az ég színe előtt!

CADOR: Kedves uram!

EDOLL: Nem mered? Meghunyaszkodsz?

GLOSTER: Ne többet, fiam, Edwin.

EDWIN: Megtettem, ami kell, elbúcsúzom.

EDOLL: De nem mész, tőlem nem búcsúzol el.

DONOBERT: Egy kis bölcsességet, uram.

EDOLL: Itt hagyom őt is, téged is és mindötöket, az udvart és a királyt, kardom és barátaim majd csak Edoll életére vigyáznak: maradjatok itt, ölelkezzetek a szászokkal, amíg el nem vágják a torkotok, vagy rabszolgasorba nem taszítják az országot, ilyen aljas igát Chester el nem visel, menj és időben bánd e balga tetteket, ebben a szövetségben egész országunk vérzik, de én megmentem, vagy elpusztulok.

GLOSTER: Nézd, a dühe viszi!
(*Edoll, kapitányok el*)

CADOR: Szenvedélyességét leszámítva, bátrabb katona nincs ma a világon.

DONOBERT: Romlását nehogy érdeme okozza. A király az úr, mi csak cifra szolgák. Igaz erény mutat nemes utat.

3. jelenet

(Hangos zene. Belép Aurelius, Artesia, Ostorius, Octa, Proximus, Toclio, Oswald, Remete)

- AURELIUS: Mért oly unott az udvar? Úgy gondolom, palotánk minden sarka és szobája a győzelemhez és az ünnephez méltó tárgyakkal kéne hogy díszeljen, legmagasabb örömünk kimutatni. Oswald: tölts bort, nekünk kell az ünneplést kezdenünk? Legyen tehát, add csak a kelyhet, kezdem a felköszöntést, szeretett királynénkra, Artesiára iszom és a felséges szász királyra, harcos testvérünkre, menj és parancsold meg, igyon az egész udvar, tölts ott a remetének, mélyen tisztelt Anselme, először téged köszöntünk, amikor a királynéra iszunk.
- REMETE: Senki egészségére nem iszom, királyom, és ha tenném, gyűlölném azokkal megosztani egészségemet, akiknek nincs hatalmuk, hogy visszaadják.
- AURELIUS: Ne tévedj, ez a királynénk és irántunk érzett szeretet és kötelesség szava.
- ARTESIA: Úgy látszik, ő nem tartozik vele.
- REMETE: Ez így erényes, asszonyom, mértékletes szellemek azt az egészséget óhajtják inni, amit a természet minden forrásban ott kínál az embernek. Ő, aki eltartja testünket, odaadja nekünk ingyen, csak a beteg részeket kell rendbehoznunk, de ha a ti jókívánságotok és borotok heve, nemes felségek, rendbehoznák ezt az öreg tartályt, e reszketeg tagokat, távol tartaná tőlük a halált, töltsetek akkor többet, akkor megszomjazom, s ha nem, ki pazarolná gazdagságát ilyen fölösen?
- OSTORIUS: Nem úgy szól, mint egy esküvői vendég.
(Belép Toclio)
- ARTESIA: Nem úgy, hanem, mint egy irigy gazember.
- OCTA: Keresztény rabszolga.
- OSTORIUS: Mily erő hajlította meg előtte királyi szellemed, hogy bűvszavától eltűntek hadaid, s nem volt remény, hogy ellenálljanak a varázslatnak, s véres vereséget mért rájuk az ellenség?!
- OCTA: Mágia volt, pokoli mágia, átok, uram, amit mi, szászok, minden háborúban nemtelen és szolgálai árulásnak tekintünk csak.
- AURELIUS: Bizonyára tévedsz, az ég keze volt, mely az ő érdeméből győzelemre segített. Van-e emberi hatalom, amely egy egész hadseregben félelmet ébreszt? Vagy amely gyáva lelkekben felébreszti a szellemet a józan ész dacára?

OSTORIUS: Az érzékeket el lehet vakítani levegőből lévő hadakkal, emberi alakzatokkal, s ilyenek keresztettk szerencsénket a mágus jóvoltából a véres csata napján.

AURELIUS: Törvény mondja nekünk, a szavaknak erő kell, hogy a tetteket üressé tehessék, példát nekünk, mielőtt elhiszem.

OSTORIUS: Az semmiség, uram, nevezd meg vágyaid, s engedd, hogy mágusunk megjelenítse őket, azután ítélj, érdemünk szerint.

AURELIUS: Mit sem tennénk nagyobb örömmel, ez majd kölcsönös meglelégedésre lesz, csinálja hát, testvérem.

OSTORIUS: Úgy lesz, uram, gyere, bölcs Proximus, e feladat tiéd, varázslatod tegye semmissé az áhítatot, amit ez a keresztény hamisan nyert el bűvigéivel.

PROXIMUS: Nagy király, mondd el kívánságodat, kik, honnan, hányan, milyen fegyverzetben jöjjenek elő képzeletedből - és megjelennek.

AURELIUS: Különös művészet! Mit gondolsz, tiszteletreméltó remete?

REMETE: Hadd folytassa, uram.

AURELIUS: Megtekinted, hogyan mesterkedik?

REMETE: Örömmel, felség, mert előre mondom: nevezhetünk majd rajta és a poklon.

AURELIUS: Tetszik az önbizalmaid.

ARTESIA: Önteltség, elbizottság. Folytassuk a próbát.

PROXIMUS: Mondd el vágyad, uram, s legyen akárhol a Hold alatt, vagy a Föld közepén, a tengeren, a levegőben, tűzben, sőt, a pokolban, én megjelenítem.

AURELIUS: Nem akarunk oly félelmeteset, csupán, ha művészeted engedi, mutass meg két trójai bajnokot, Hektort, nagy őszünket, s vele Achilleuszt, vértzetben, páncélban és sisakban, kezükben fegyverrel.

PROXIMUS: Meglesz, uram, csupán parancsolj csöndet, mert aki megszólal, halál fia! Armel, Plesgeth!

(A szellemek belépnek)

SZELLEM: Quid vis?

PROXIMUS: Szolgáljatok nekem.

AURELIUS: A jelenés jön, nemtetszésünkre lesz, ha bárki mozdul, s megtöri a csendet.

(Kint dobok indulót ütnek. Belép Proximus és bevezeti Hektort, trójai öltözékben, pajzzsal, karddal és csatabárdal, előtte harsona és egy tüzes ruhájú szellem fáklyával, a másik ajtón át Achilleusz jön, lándzsával és rövid görbe karddal, előtte harsona és egy feketébe öltözött szellem. A harsonák riadót fújnak, s ők ketten vívóállásba állnak, hogy harcba kezdjenek: néhány roham után a Remete közéjük lép, aminek láttára a szellemek meghökkennek és megremegnek. Kint mennydörgés.)

PROXIMUS: Mi az, megálltok, Armel, Plesgeth? Miért féltek, miért hőköltök hátra? Szóljon a riadó, harcoljatok, vagy a sötétség mindörökre elnyel.

ARMEL: Nem merünk.

PROXIMUS: Hah!

PLESGETH: Varázserőnk oda. Itt nincs helyünk! Ez a pokol! Rosszabb! Armel, gyerünk!

(Szelleme el)

REMETE: Zavarban vagy, uram? Parancsolt vissza őket, szégyenedre.

PROXIMUS: Micsoda hatalom fogja le bűverőmet! Vissza, pokol kutyái, Armel, Plesgeth, kettős átok üljön rátok, ha nem, minden pokoli hatalomra, az ördögök hercege jár e remete alakjában, ki mástól rettegtek volna így a szellemeim?

REMETE: Ügyetlenséged mentő, gyöngé érv ez: féli-e az ördög az ördögöt, harcol-e a pokollal? Nem találkoztak még ezzel a hatalommal. Hitetlen pogány, tudd meg, az az erő, amely legyőzött: egyedül ő uralkodik a poklon is és rajta is.

PROXIMUS: Szégyen! Csalás! Újat varázsolok, új igékkel, a pokol fenekéről előhívott szellemekkel.

AURELIUS: Elég, uram, hagyjuk a bűvigéket, művészeted máskor szemléljük újra. Nem tehetek mást, mint elismerem ama égi hatalmat, amelynek szívem a tanúja: urak, ne csüggedjete e bukástól, te sem, legszebb királyném: átrendezzük a színt valami kellemesebb időtöltéshez, menjete szobáitokba. Kérünk azért, hogy ne bánkodjatek, örömünk annál sokkalta nagyobb.

TOCLIO: Amihez még hozzáteszem, uram, a hírt, amit hozok: öcséd, a herceg él.

AURELIUS: Hah.

TOCLIO: S jön üdvözölni e magas és az égben köttetett házasságot.

AURELIUS: Miért is hízelepsz, hogy higgyem el, ekkora öröm vár?

(Belép Uter herceg és Oswald)

TOCLIO: Jelenléte beszéli igazam.

DONOBERT: Nahát, ez ő! Nézd, Gloster.

GLOSTER: Reményen felüli áldás, uram.

AURELIUS: Ha! Ez ő. Üdvözöllek, újabb vigaszom. Artesia, legdrágább szerelmem, ez az öcsénk, hercegi öcsénk, egész királyságunk reménye, ó, üdvözöld, ha jólétünket kívánod.

ARTESIA: Oly örömmel üdvözöllek, uram, amekkora a hatalmad: én, az idegen, elfelejtem országomat, nevemet és barátaimat, s ezt a helyet tekintem örömöm forrásának és születésem helyének.

HERCEG: Ő az! Megesküszöm. Ó, ti jó istenek, ő az! Az arc, amelyet az erdőben láttam először, rabjává tette érzékeimet, és hosszú hónapokra elragadt az emberek társaságából: hogyan jött ő ide, bátyám, Aurelius? Mondd az angyal nevét, istenáldott nevét, jaj, mondd gyorsan, uram!

AURELIUS: Artesia, a szász királyi hercegnő.

HERCEG: Nő és istennő: nem légből szőtt alak, gúnyolni a csodálkozó vágyat, csügghet-e rajta oly alacsony remény, mint az enyém, szerethetem-e, örülhetek-e neki, kedves bátyám, szabad?

AURELIUS: Ő mindaz a jó, mindaz az erény, amit csak megnevezhetsz: feleségem, királyném.

HERCEG: Hah! Feleséged!

ARTESIA: Meglátod majd, uram, ha idő és szerencse szerelmemet érdemessé teszi rá, hogy próbára tégy.

HERCEG: Ó!

AURELIUS: Mi bajod, kedves öcsénk? Mért nézed ily különösen, meredten az én örökömet?

ARTESIA: Nem vagy jól, uram.

HERCEG: Igen, igen, halhatatlan hatalmak, szegény emberen mért van annyi járat, melyeken át a bánat belemászik, ha érzékeink gyengék elviselni a boldogságot? Mondd, hogy süketnek születtem: és hallgatásod erősítse meg ezt a hiányosságomat, legalább légy kegyes elrejteni bűnöm, mert hallanom bűn, bátyám.

AURELIUS: Ne többet, látom, vetélytársam vagy áldásom örömében. Gyere, Artesiám, Ember, nyugtával dicsérd a napot, a Nagy Jó mellett ott leskel a Rossz.

HERCEG: Maradj, csak egy szóra; vagy mégsem, meggondoltam, Ez a nászéjszakád, s volna enyém, tudom, A várakoztatástól robbanna haragom.

ARTESIA: Az irígység nem így szól és nem így néz.

HERCEG: Édes pihenést mindkettőtöknek.

AURELIUS: Fényt a nász-szobába!

ARTESIA: Tudnál csak így beszélni, nem kéne még a bánattól se félni.

AURELIUS: Fényt a szobánkba! Gyorsan, gyorsan.

(Mind el. A herceg marad.)

HERCEG: Tudnál csak így beszélni, nem kéne még a bánattól se félni. Ezek a saját szavai, most ébredek rá, megfogta a kezem, és szenvedélyes odaadással beszélt hozzám, talán szeret, és most bánja választását, hogy a bátyám felesége; hiszékeny ember, hogy bízatsz árulóid gondolataiban, ha önmagadat is elárulod? Éber álom volt csak, melyben kívánságaid szóltak, nem ő, melyben bolond remény éltet egy nyomorultat, A beteg gyerek játszik így sóváran az egészséges

játékaival, de nem gyógyul, csak elfödi a bajt. Légy férfi, sorsod úgyis megtalál, Nem az élet vár rád, de a halál. Mert hiszen ő, akit elvenni vágytál, A sógornőd lett, túl közel családtag, Bűn őt szeretned, ezt hívják csalásnak, Az Ég bocsássa meg, de el nem feledem, Pedig ő már tiltott gyümölcs nekem, Aszálykor vár az ember áradást, A meddő bűnre vétkes ráadást.

(Belép egy udvarhölgy egy ékszerrel)

UDVARHÖLGY: A nemes herceg, gondolom.

HERCEG: Azt mondd, ami lennem kéne, hölgyem.

UDVARHÖLGY: E néven üdvözl téged Artesia királyné.

HERCEG: Ó jaj, jó erkölcs, mennyire téved.

UDVARHÖLGY: Vonzalmát ajánlva ezzel az ékszerrel.

HERCEG: Szolgálatomat magához köti: hah! Szép egy ékszer, hidd el, és erősen emlékeztet valamire, amit rajta láttam.

UDVARHÖLGY: Egy rákot ábrázol, uram.

HERCEG: Egy hátrafelé araszoló teremtmény!

UDVARHÖLGY: Bizony, úgy néz ki.

HERCEG: És a mese tanulsága? Órá utal?

UDVARHÖLGY: Ezt te mondad, uram, ő csak egy asszony.

HERCEG: S mint ilyen, lábát és szemét két különböző irányban tudja használni.

UDVARHÖLGY: Épp, mint a tengeri rák, amely kagylót eszik, és közben a követ nyalogatja.

HERCEG: Szavamra, csinos, mondd, kérlek, becsületes vagy?

UDVARHÖLGY: Remélem, uram, nem látszom másnak.

HERCEG: Akik annak látszanak, sokszor meglehetősen rosszak.

UDVARHÖLGY: Ha azért büszkék, mert nem akad tanújuk, legyenek, én nem vagyok oly bolond.

HERCEG: Látom, férjnél vagy, na mondd meg igazán, mi a legnagyobb bűn?

UDVARHÖLGY: Amit ember meg nem tett. Amit megtett, az mind kisebb. A bűnök ebben egyek.

HERCEG: Gondolod, hogy úrnőd is a te véleményeden van?

UDVARHÖLGY: Tudósnak gyenge, én neveltem, és még mindig hallgat rám.

HERCEG: Aj, ez a nagyok hibája, sokra hallgatnak, mielőtt egynek fizetnek, de ki mernéd-e tenni ezt a te tudósodat az én vizsgáztatásomnak?

UDVARHÖLGY: Igen, bízvást, uram, és kérlek, tedd is meg, nehéz lecke az, aminek ő meg nem felel.

HERCEG: Tudod, hogy az a legnehezebb.

UDVARHÖLGY: Amennyire egy nő tudhatja, uram.

HERCEG: Tisztelen az őszinteségedet, mikor viszel az úrnődhöz?

UDVARHÖLGY: Legközelebb, amikor szolgálatban leszek, uram.

HERCEG: Köszönöm, fogadd el ezt és add át üdvözetemet.

UDVARHÖLGY: Gondolj a rákra, uram, kérlek.

(Udvarhölgy el)

HERCEG: Akárhogy is van, hölgyem, mire megy ki mindez? Legyen bár szerelem vagy csak érzéki vágy, ami így felgyújtotta, a bűn rettenetes és vérfertőző, ha én egész életemet kockára teszem, ő mit remél tőle? Igen, lehet, hogy így kicsinálták maguk között, eltávolítják a briteket és a mi tönkretételünk révén megszerzik az országot, ez mind lehetséges, de csak nagyobb gonoszság árán, mint amelyet én el tudok képzelni; akárhogy is, beszélék vele, és ha úgy találom, hogy lelkében a vágy irígységből született, akkor elhárítom a veszélyt, mert ha elég okos vagy, amely lépéssel buknál, azzal lépsz legnagyobbat. A Bűnök is Erények, ha úgy tekintik őket, beteg gyökerű fának ágai hamar zöldek.

(Herceg el)

III. felvonás

1. jelenet

(Belép a Bohóc és húga)

- BOHÓC: Gyere, húgom, gyere, te bolond, örült asszony.
- JOHANNA: Kérlek, légy türelemmel, az udvarban vagyunk.
- BOHÓC: Az udvarban! Ha, ha, ez is mutatja örültségedet, volt-e szerinted asszony valaha is, aki az udvarba utazott egy férjért? Egy bokor elég, hogy gyereket csináljanak, a város majd eltartja őket, dadát pedig falun találnak: mindent a megfelelő helyen, húgom.
- JOHANNA: Csak egy kicsit nyugodj meg, mert biztosan tudom, hogy ez boldog utazás lesz. Ó, kedves bátyám, ma éjjel az én édes barátom eljött, hogy vigasztaljon engem, láttam őt, átöleltem és a karomban tartottam.
- BOHÓC: Miért nem tartottad tovább és hívtál segítségül?
- JOHANNA: Jaj, azt hittem, még mindig vele vagyok, de akkor felébredtem.
- BOHÓC: A rosseb minden tökféjbe, hiszen akkor csak álmodtál, mi pedig kereshetjük tovább: nos, minthogy az udvarba jöttünk, nézzél jól körül azzal a két macskaszemmeddel, és találj meg, akiről álmodtál, vagy találj valaki mást, mert én nem törődöm veled tovább.

(Belép Donobert, Cador, Edwin és Toclio)

- BOHÓC: Nézd, nézd, itt jön néhány udvaronc, nézz körül, gyere, kérlek, nézd meg mindet jól; az öregre nem illik a személyleírás, a többieknek kardjuk is, tolluk is van; mit szólnál ahhoz a magas úriemberhez?
- JOHANNA: Nagyon emlékeztet rá, de az én barátom, bátyám, nem volt ilyen hosszú.
- BOHÓC: Te szörnyeteg, egy röviddel csináltattál gyereket magadnak?
- DONOBERT: Elég, elég, nem hallgatom tovább: menj, Lord Edwin, mondd meg neki, hogy a nővére ma férjhez megy Cadorhoz, Cornwall grófjához, ő pedig hozzád, bátor Edwin, ha igényt tart áldásomra.
- EDWIN: Odavan a magányos életért, hallani sem akar a házasságról.
- DONOBERT: Ugyan, ne félj: én küldelek hozzá, használd minden ügyességedet, és ha nem megy, van egy cselem, az megteszi, siess.
- EDWIN: Uram, megyek, reményem inkább benned van, mint magamban.
- DONOBERT: Nemes Toclio, gondjaidra kell bíznom ezt az ügyet, keríts fényt és zenét, meg ami még kell.
- TOCLIO: Igen, uram.
- BOHÓC: Egy szóra, uram, gyere elő, húgom.

(Donobert, Toclío, Cadór el)

EDWIN: Mi kell, fickó?
BOHÓC: Egy apa, uram, egy gyereknek.
EDWIN: Hogyan? Egy keresztapa?
BOHÓC: Nem, uram, az igazi apára gondolunk: te is lehetsz az, uram, mert amennyire tudjuk, a gyerek rád hasonlít.
EDWIN: Rám hasonlít! Kérlek, mondd meg, hol van?
BOHÓC: Hát, még nem született meg, most jön, látod, kell, hogy legyen apja, mit gondolsz a húgomról?
EDWIN: Csak azt, hogy, ha nem volt férje soha, akkor kurva és ráadásul bolond, isten veled.

(Edwin el)

BOHÓC: Köszönöm, uram: szedd össze magad, húgom, ha van törvény az udvarnál, ez a fickó lesz az apja, mert ilyen alávalóan bánt velem.
Azt mondják, nagy esküvő készül, majd ott körülnézünk és találunk neked is egy férjet.

(Belép Sir Semmi Sándor egy levéllel)

Ha ott nem találunk, majd újabb csörtét vívok ezzel, aki ilyen pimaszul bánt velem: nézd! ott jön egy újabb toll és kalap, ez is nagy kéjenc lehet, szerelmes levelet olvas.
SEMMI: Cadór gróf esküvője, és ennek alkalmából maszkabál, úgy, úgy. Ma éjjel megismernek és talán még híres is leszek. Hát ti meg kik vagytok?
BOHÓC: Nagy britanniaiak, a hasunkon is láthatod, uram.
SEMMI: És tovább?
BOHÓC: Nos, a dolog úgy áll: az egyik udvaroncok lovaglás közben rést talált ütni a más ember kerítésén. Na most, uram, itt van a kérdés, kinek kell ilyenkor visszafognia a kancáját?
SEMMI: Ha, ha, ez nem az én asztalom, ez már a törvény dolga.
BOHÓC: Méltóságod jól mondja: mert olyan bonyolult ez az ügy, biztos vagyok benne, hogy valami jogász már belenyúlt.
SEMMI: És mit akartok tőlem, én mit tegyek?
BOHÓC: Nem kell már tenned, uram, oda volt az már téve rendesen, láthatod a húgom hasán.
SEMMI: Ja, már értelek, ezt az úrhölgyet megalázták.
BOHÓC: Földig alázták, uram, és méltóságod ugye tudja: bár sok gyermektelen apa van, de egy apátlan gyermek igen természetellenes volna.
SEMMI: Ez bizony igaz, sosem hallottam még gyermekről, amely atyját nemzette volna.

BOHÓC: Bizony, ez igaz, bölcsen szólsz, uram.

SEMMI: És ebből következik, hogy aki a gyermeket nemzette, az vitán felül az atyja.

BOHÓC: Ez az, most térsz a lényegre, uram: és az a kérésünk méltóságodhoz, segítsen megtalálni ezt az apát.

SEMMI: Miért, itt él az udvarban?

JOHANNA: Igen, uram, és az én egyetlen vágyam a házasság.

SEMMI: És a gazfickó elutasítja? Gyere, gyere, légy boldog, te fehércseléd, el fog venni és megtartja a gyermeket is, ha lovag voltom bármit is tehet; rendem kötelez, hogy segítsen a bajba jutott hölgyeket, és lehet-e nagyobb sértés egy terhes nő számára, mint, hogy nincs meg a gyerek apja? Szégyellem magam együgyűségédért: gyere, gyere, fizess meg fáradozásomért az udvaroncok szokásos díját, és én magam leszek az ügyvéded, igazságot osztanak neked, sőt, én magam fogok perbe szállni érted; hanem előbb a díjamat.

BOHÓC: Ha elég lesz teljes vagyonom, mind megkapod, uram.

SEMMI: Fontos ügyről van szó.

BOHÓC: Sőt, kétfontosról, uram, hogy jobban átlásd a problémát.

SEMMI: Jól mondtad: add a kezed, fehérszemély, megtanítalak egy cselre, ami mindig beválik, azonnal lesz apja a gyermekednek, ez pedig a következő, figyelj: találkozol egy férfival, úgy, mint velem most, házasságot követelsz tőlem, enyémnek mondd a gyermeket, én tagadom: nahát, ez semmi, ragaszkodj a követelésedhez, az a fő, hogy mit mondasz, és nincs az a törvény, amelyik ellentmondana.

BOHÓC: Lehetséges ez?

SEMMI: Minden kétséget kizáróan, az a fő, hogy mit mond, mondja bármely férfinak, a gyerek apjának fogja nevezni, na itt van a csel a pénzedért.

BOHÓC: Bizony, uram, köszönjük, hasznát fogjuk venni, nem megyünk tovább apát találni a gyereknek, hanem neked szegezzük, uram: húgom, őt vádold vele, el fog venni feleségül, tiszteletreméltó, öreg sógorom lesz.

SEMMI: Ha, ha, tetszik a humorod.

JOHANNA: Nem uram, valóban, téged vádolk vele.

BOHÓC: Azt hiszed, uram, tréfálunk.

SEMMI: Szavamra, azt hiszem, tetszik a humorod, hitemre, velem fogtok élni az udvarban, sose hallottatok még Sir Semmi Sándorról? Én vagyok az.

BOHÓC: Semmi? Na, megint kint vagyunk a vízből, ha semmi se vagy, gyereked se lehet.

JOHANNA: Nem is tudom, mit mondjak.

SEMMI: Sose bánkódj, vászoncseléd, csak mutasd meg nekem az emberünket és máris pörbe rántjuk.

BOHÓC: Nekünk elég, hogy itt a gyereke, az embert te találd meg hozzá, és vagy tégy igazságot, vagy téged vádolunk vele.

SEMMI: Hogyan tegyek igazságot alperes nélkül, ha nem tudjátok megmutatni az emberünket, nem tehetek semmit.

BOHÓC: Akkor, remélem, nem akarsz kárt okozni nekünk, és visszaadod a pénzemet.

SEMMI: A munkadíjamat? A házassági törvény tiltja, találd meg az embered és igazságod leszen, be lesz varrva a folt és rendbejön majd minden, találtok egy apát, segít a törvény ingyen.

(Semmi el)

BOHÓC: Megdolgozott a pénzéért, hiszen gyorsan lezárta az ügyet, mondhatom, de a gyerekek mégsincs apja; és pénzünk sincs több, hogy kutassunk utána, pokolba minden kéjelgő bukszát, neked is csak ez a gyerek van benne, úgy nézel ki vele, mint a kölykedző macska, most aztán mihez kezdesz? Ne gyere utánam, szétverem a fejed.

JOHANNA: Bármivel büntess inkább, mintsem hogy most elhagyj!

BOHÓC: Te engem megbűvöltél, azt hiszem; nincs szívem itt hagyni téged. Soha még hűg a bátyjával el nem bánt így, mint te velem, szétmar az izgatottság, már csupa csont és bőr vagyok, ha legalább a pénzem visszakapnám, megvigasztalódnék egy kicsit, figyelj csak, húgom, *(mennydörgés)* csak nem mennydörög?

JOHANNA: De igen, félelmetesen, mit tegyünk, bátyám?

BOHÓC: Menj férjhez és szerezz valami fedelet a fejed fölé, mielőtt elkap a vihar: menjünk, menjünk, könyörgöm!

(Belép az Ördög, emberi ruhában, gazdag öltözetben, lába és feje borzasztó)

JOHANNA: Hah, ez ő, maradj, bátyám, drága bátyám, maradj.

BOHÓC: Mi a baj?

JOHANNA: A szerelmem, a barátom jön, ott megy!

BOHÓC: Hol, hol, mutasd meg, én megállítom, ha az ördög maga lenne is.

JOHANNA: Ott, nézd, oda nézz, ó drága barátom, szánd meg kétségbeesésem, az égre, szólj hozzám.

ÖRDÖG: Ő hív, de szavával el is taszít,
szegény halandó vagy, nem egyenlő velem,
az égről, tudd meg, nem szabad beszélned,
ha én szólok veled: vigasztalódj,
míg ember él, s e földön él a brit,
méhed végzetes gyümölcse, akit
szülsz majd, híres lesz, ítéletnapig.

BOHÓC: Ki beszél? Nem látok senkit.

JOHANNA: Akkor megvakultál vagy bolond vagy, nézd, ott megy, int, hogy kövessem, ó, vezess, bár félek, de ha meg kell is halnom, követlek.

(Johanna el)

BOHÓC: Milyen bátor, elmegy akár az ördöghöz is, csak férjet találjon, nyilván teljesen meghülyült, árnyékokhoz beszél, mert én itt senkit se láttam: mindegy, utánamegyek, a gyerek ingyen lett, de az apját minden áron megtaláljuk.

(Bohóc el)

2. jelenet

(Belép a Remete, Modestia és Edwin)

MODESTIA: Ó, tiszteletreméltó uram, szívem megtalálta nálad a szent kegyelmet, ezért vágytam a társaságodra,
Küzdelmedre hittet fölesküdni,
Szűzies gondolataim az eget járják, légy hát hitem tanúja!

REMETE: Angyalok segítenek reményeidben.

EDWIN: S az én szerelmem? Hisz menyasszonyom vagy.

MODESTIA: Hogy önként hagyjam el mindazt, amit a jóbarátok és az élet nem tudnak biztosítani.

EDWIN: Ó légy könyörületes, jó lélek, és vond vissza esküdet.

MODESTIA: Soha: én már elváltam e világtól.

REMETE: Ó, boldog nő, megtaláltad az áldást,
megtanultad a legkeményebb leckét,
most mutass erőt, állhatatosságot,
csak sírjanak barátaid e búcsún,
csak azt veszíted el, mit meg se tarthatsz,
a szemlélődés hív, búcsúznom kell.

EDWIN: Ó, tiszteletreméltó uram, ne beszéld rá, hogy elhagyjon.

REMETE: Nem teszem, uram, sem, hogy ne szeressen,
csak imádkozhatom szilárd hitéért,
házasság csak égi áldással boldog.

(Remete el)

EDWIN: Hallottad, hölgyem, nem a szűzi állapot, hanem az élet szentsége tesz boldoggá.

MODESTIA: Jó uram, nemes Edwin, azt mondod, szeretsz, e szeretetre kérlek, hagyd el.

EDWIN: Gondolj apád könnyeire, síró barátaidra, akiket elsápaszt és lever a kegyetlen fájdalom.

MODESTIA: Bár meghalnék mindük számára.

EDWIN: Miért sírsz?

MODESTIA: Ki ne sírna attól, amit látok:
hogyan keresitek a nyomorúságot!

EDWIN: Te miért keresed? Milyen öröm vigasztalhatna ebben az egyetlen életben?

MODESTIA: A boldog halál szemlélése, amely számomra oly vonzó, hogy semmi kínzás el nem téríthetne tőle: Mi ez a világ, ahol te sétáltatnál engem, mi más, mint egy szomorú folyosó, melyen át a rettenetes Bíróság elé jutunk, ahonnan most is csak Óvadék ellenében vagyunk szabadlábra helyezve, jó viselkedésünkért cserébe, míg el nem jön a nagy idő, amikor a Halál, a Ríkató, maga elé idéz bizonyosan, s mindnek meg kell jelenni, bűnösnek vallani magunkat, vagy ott hagyni az óvadékokat: *(láng zene)* mi ez a zene?

(Belép két püspök, Edwin, Donobert, Gloster, Cador, Constantia, Oswald, Toclío)

EDWIN: Szánd el magad, a szerelmemre gondold, ez itt a te szép húgod esküvője, az erényes Constantiáé, akit a nemes Cador vesz el: nézd boldogságuk.

MODESTIA: Födjön el az éj, hiúság ez, mit nem érdemes nézni.

DONOBERT: Nézd, ott van, menj, Cador fiam, Constantia lányom, kérlek, hacsak ő meg nem szólal, ne üdvözlödj. Edwin, mi jó hír?

EDWIN: Semmi, ha ez a látvány nem segít.

DONOBERT: Nézd, egyre csak a húgára tekint, tegyétek, mintha nem vennétek észre: tovább, tovább, gyere, Constantiám.

MODESTIA: Nem szólni hozzám, még csak rám se nézni, látni megvetett szegénységemet? Könyörületesebbnek kell lennem, kérlek, hölgyem, maradj, nem téged hívtalak-e húgomnak egykor?

CONSTANTIA: Így nevezett valaha valaki, amíg méltó volt rá, de örültsége miatt... megtagadod barátaid és híred, így veszted el örökre a testvéred.

MODESTIA: Tekinteted nem mondott kevesebbet.

GLOSTER: Kezd hatni a dolog, ez a vita megrendítette.

DONOBERT: Tudom, ez a csel hat, vagy semmi sem.

MODESTIA: Bár megveted bennem a nővér nevet, de a könyörület, gondolom, tud oly erős lenni, hogy mielőtt elutasítasz, megmutatja neked, én egy bolond nyomorult vagyok, aki talán tévedett, nem ismerve a jót, ami oly magasrendűen és tisztán mutatkozik meg benned, amit látva megbánhatom e megvetett, nyomorult életet, és szomorú barátaimtól bocsánatot is kérhetek.

CADOR: Észhez tér, légy boldog, Edwin.

CONSTANTIA: Minthogy okulásra vágysz, megkapod, mi okozta benned e vágyat, hogy a magányos életnek szenteld magad?

MODESTIA: Mert tudom, nem szökünk meg a haláltól, kedves húgom, kérlek, hallgass meg engem, e világ csupán álarc, rossz szemeknek, melyek nem látják lényünket, csak álcánk, csak maszk, amely a tánc végén lehullik, alatta a pápaszemes halál, a boldogság egy gyertyás éjen át tart, s e fényben jól mutat a hamis áru, aki ezt tudja, s éltet nem cserél, s hagyja kitudni, hogy szégyenben él, s tudja, elhagyja végül ez a hiú világ: dobja el öncsalását, akár egy rossz ruhát!

CONSTANTIA: Szavai erőteljesek, döbbenten hallgatom.

DONOBERT: Lelkét fertőzött varázs járja át. Hagyd őt, jó lányom, te jelentsd apád öregségére maradt vigaszát. El szemem elől; nyilván félálomban vagy részegen nemzettelek.

CONSTANTIA: Jó uram, várj. Nővérem, szólsz-e erre? Anyai örömök, szép gyerekek: a jó asszony hírét nem szereted?

MODESTIA: Fájdalom nélkül ki örülhet annak? S míg az öröm bizonytalan, az biztos, hogy szerelmünk gyümölcse sokszor szenved, sok bajt tűr, s mi imádkozunk az éghez, irgalom végett, könyörület végett, halni szüljük gyermekünk, kiért élünk, s koporsót tölt vele az ellenségünk.

CONSTANTIA: Jaj a lelkem.

DONOBERT: Ne hallgasd tovább, Constantia, a megbabonázott tévelygőt, hagyd őt, lányom.

CONSTANTIA: Akkor a jóságot magát kéne elhagynom; el innen, uram, azt mondom.

DONOBERT: Mit jelentsen ez?

CONSTANTIA: Se apám nincs, se barátom, se férjem, kölcsön ruhák ezek, hogy az időt elmúlassuk, de egész életünk egyetlen jó nap két hidegrázás között, s mielőtt örülhetnénk, hogy elmúlt az első, már jön a második hidegláz: ó, legjobb nővérem, lelkem örök barátnője, bocsásd meg türelmetlen nyelvem durvaságát, hogy is nem ismertem föl önmagam, hogy is nem láttam a boldogságodat, amelytől most semmi erő el nem választhat?

DONOBERT: Te is bolond vagy, kedves lányom? Mit akarsz mondani?

CONSTANTIA: Az égben lelek örök boldogságot, melyet ez az egész világ nem adhat.

CADOR: Gondolj esküdre, eljegyzett menyasszonyom vagy.

CONSTANTIA: Kérlek, ne bosszants tovább.

MIND: Különös változás!

CADOR: Miért álltok s bámultok, szent papok? Szent emberek, váljatok istenekké, s érvényesítsétek e házasságot!

PÜSPÖK: Vágyaidnak s működésünknek ő szabott gátat; mert kényszerházasságot Szentegyházunk törvénye meg nem enged.

CADOR: Be vagyok csapva! A te cseled volt, uram?

DONOBERT: Tűrhetetlenül bántak el velem; fájdalom és döbbenet küzd, melyik érzésem hagyjon cserben, mégis, hadd nevezzelek lányomnak.

CADOR: És én feleségemnek.

CONSTANTIA: Szavatok lég, pénzről, vágyról beszéltek, s beteggé tennétek, ki újraéledt.

DONOBERT: Megbabonázott lányok, ne kísértsetek egy öregember dühét, akinek nincs ereje már elaggott korában, csak annyi, amennyit látásotok jelent. Ne akarjátok, hogy megátkozzalak. Térdeljete le.

MODESTIA: Drága apánk, itt térdelünk lábad előtt, csak azt ígérd meg, hogy meghallgatod a jó remetét is a mi ügyünkben; és ha ő sem békít meg úgy, ahogyan korod kívánja, engedelmeskedünk neked.

CONSTANTIA: Te adtál életet nekünk, ne a testünk, de a lelkünk féltsd a haláltól.

DONOBERT: Ez vigasztal kissé: áldásom rajtatok.
Türelem, nemes Cadór, kedves Edwin,
hívjátok a remetét, hadd beszélünk,
a hitünk kötelez, hogy apátokat
el ne hagyjátok; de ha úgy kell lennie,
törődjete bele, s enyém a fájdalom.

(Mind el)

3. jelenet

(Mennydörgés és villámlás. Belép az Ördög)

ÖRDÖG: Fény és sötétség, keveredjete, föld és ég, olvadj össze, legyen újra káosz, erők, törjéte össze minden munkátokat, rontsátok meg a világot, de, ha megtartjátok a földet, segítséte e korai szülést, amelynek híre mint orákulum.

Lucina, Hekaté, éj borzasztó úrnője,
Proserpina, örülj a szerelmes Ceresnek,
A styxi sötétből idézd föl a Párkákat,
Hozd el ide őket e pillanatban,
Halál ne lesse meg e nő szülését,

(Mennydörgés)

Pokoli mélységek szellemei,
Kancsal Erikhtó, éji Incubus,
Jöjjetek és segítsetek neki!

(Belép Lucina és a három Párka)

ÖRDÖG: Köszönöm, Hekaté, üdvözlégy, isteni testvér, erre az út, Párkák, siessetek, segítsétek születését, világra hozni ember alakban ezt a pokoli magzatot,

(Párkák el)

S hogy múljon fájdalma, míg visszatértek,
Kis szellemek táncolnak és zenélnek.

(Tánc)

Köszönöm, árnyak királynője.

LUCINA: Búcsúzom tőled, pokol nagy szolgája,
E gyermeket három Párka szolgálja,
Mindenre megtanítják a fiad,
Művészetüket, titkos tudásukat,
Mind átadják neki, hogy majd előre lássa,
Prófétaként, a jövő időket,
Tudásával őrizze a brit földet,
Születése percétől férfi lesz,
Bölcs lesz rögtön, mihelyt megszületett,
A Párkák a mellére írják a nevét,
S mivel itt az erdőben születik,
Merlin Szilveszternek neveztetik.

ÖRDÖG: S Merlin neve él majd Britanniában,
Amíg csak ember él e szép hazában,
Csodás hatalma lesz, sírnak az irigyek,
A gazság rázhatja fekete szárnyát,
A világ áldja Merlin mágiáját.

(Ördög és Lucina el)

4. jelenet

(Belép a Bohóc)

BOHÓC: Vajon hogy van az én szegény húgom, ez után a nagy mennydörgés után, talán meg is halt, mert semmi hírt nem hallottam felőle. Ez az erdő kevés kényelmet nyújt neki, nem találtam itt senkit, csak egy kondás nejét, aki disznókat őrzött az erdő oldalában, de sem ő, sem a kocái nem mozdulnának, hogy segítsenek rajtunk; sőt, azt hiszem, félt volna velem a fák közé jönni, mert meg kell vallanom, mutattam némi kedvességet irányában: na, örülnék, ha tudnám, mi lett a húgommal,

szült-e nekem egy ifjú öcsikét, akinek arca talán apja képének mása, hogy őt is megtaláljuk, tehát ó, húgom, Johanna, Rámenős Johanna, hol vagy?

JOHANNA: *(kint)* Itt, itt, bátyám, maradj, jövök hozzád.

BOHÓC: Ó, nagyszerű, hát még él, megismerem a hangját, beszél, és mintha jókedvűen beszélne, nahát, micsoda torzszülött van vele?

(Belép Johanna és Merlin, egy könyvvel)

JOHANNA: Gyere drága Merlinem, miért mélyeszted tekintetedet oly mélyen abba a könyvbe?

MERLIN: Hogy megmérjem a Művészetek, a Bölcsesség és a Tudás mélységeit.

JOHANNA: Ó, drága, drága fiam, ezek tanulmányozására majd csak embernyi korodban lesz szükséged.

MERLIN: Anyám, én nem emberré fogok nőni,
Legfeljebb félig, miattad; mert a többi
Énbennem szellem, én nem húsból nőttem,
És nem, mint mások, egyre az időben;
Idővel csak különösebb leszek.
Nézd, anyám, ott a bácsikám.

JOHANNA: Honnan ismered, fiam, hiszen sohase láttad?

MERLIN: Mégis ismerem és tudok az éretted való fáradozásáról, hogy megtalálja az apámat, add a kezed, jó bácsikám.

BOHÓC: Ha, ha, nevethetnékem van, hitemre, uram, te ismersz engem?

MERLIN: Igen, és azt is tudom, hogy az imént megcsókoltad a kondás feleségét, és többet is tettél volna, ha hagyta volna, bácsikám.

BOHÓC: Boszorkány, boszorkány, boszorkány, húgom: távolítsd el társaságodból, boszorkánymester ez vagy varázsló, másképp honnan tudná.

JOHANNA: Kérlek, szeresd őt, bátyám, ő a fiam.

BOHÓC: Ha, ha, ez rosszabb, mint az összes többi, hitemre, a szakálláról ítélve inkább a férjednek látszik: hadd lássam, hol a nagy hasad?

JOHANNA: Íme méhem boldog gyümölcse.

BOHÓC: Micsoda, ez az articsóka? Egy gyerek, aki szakállal az arcán született?

MERLIN: Igen, és erős lábbal, hogy járni tudjak, és fogakkal, hogy enni is.

BOHÓC: Akkor tehát föl is tudod nevelni magadat? Nem kell annyit költeni majd szappanra és gyertyára, olyanról már hallottam, hogy valaki foggal született, de arról sosem, hogy így járt volna a nyelve.

JOHANNA: Ejnye, ejnye, kedvesen kell bánnod vele, bátyám, tudnád csak, mit ér ő, többre becsülnéd.

BOHÓC: Többre becsülnék egy majmot? Ez rosszabb, mint Hüvelyk Matyi, amelyik elfingta magát az anyja hasában, egy gyerek, aki beszél, eszik és jár egy órával a születése után, sőt, egy kisbaba, akinek borbély

kéne még a születése előtt, hogy levágja a szakállát, húgom, ez szörnyű, ez szégyent hoz egész családunkra.

JOHANNA: Hogy nem közönségesen jött világra, hanem így készen, a Párkák hatalma és nagyszerű apja akarta így.

BOHÓC: Miért, uram, mi az apád foglalkozása?

MERLIN: Melegháza van arra lent, akarod látni, uram?

BOHÓC: Látni, hogyan, nővérem, hát a gyermek meglelte atyját?

MERLIN: Igen, bácsikám, és ide is hozom.

(Merlin el)

BOHÓC: Ne bácsikázz engem, amíg meg nem ismerem a rokonságodat, mert, hitemre, téged valami majom nemzett, húgom, téged borzalmasan becsaptak, ez a manó nem lehet a te magzatod, szégyellni fogom magam, ha öcsémnek kell neveznem, legyen bár úriember az apja.

(Belép Merlin és az Ördög)

MERLIN: Nos hát, bácsikám, lássa, itt van apám, a gyermek megtalálta.

BOHÓC: Az ördög az, ha, ha, ez a kedvesed, húgom? Azért szaladtunk át az országon, azért jártuk be a várost és kutattuk át az udvart, azért kerestünk egy úriembert tollas kalapban, selyemdíszes karddal és arany függőkkel, hogy egy ilyen toprongyos alakot hozzatok elé, akinek olyan a képe, mint egy palacsintasütő?

JOHANNA: Ejnye, bátyám, tévedsz, nézd meg jobban.

BOHÓC: Hogy van ez? Zsonglörködtök velem, vagy a szemem csal meg? Tollas kalap, kard, függők, és minden, ez aztán az úriember, rajta minden ismertetőjegy, amit kerestünk.

ÖRDÖG: És most megtaláltad, uram? Add a kezéd, ezentúl testvéremnek kell hogy hívjalak.

BOHÓC: Nem, amíg el nem vetted a húgom, mert egyelőre még most is csak a kurvád, uram.

ÖRDÖG: Durván beszélsz, kárpótolni fogom őt is, téged is, szívesen: de mitől félsz annyira?

BOHÓC: Nem félek én még ha az ördög maga volnál is, uram.

ÖRDÖG: Nem is kell, maradj itt a húgoddal, teljesítem a kívánságaitokat, semmiben sem láttok hiányt, amit arannyal és gazdagsággal meg lehet váltani.

BOHÓC: Köszönöm, testvérem, sokat fáradtunk, hogy megtaláljunk; nyugodtan lehetsz egy úrinő férje, mert messziről hoztunk és drágán vettünk, biztosítalak: kérlek, hogyan nevezzem a fiadat, az unokaöcsémet itt?

ÖRDÖG: Merlin a neve.

BOHÓC: Merlin! A kezedet, Merlin öcsém, apád kedvéért befogadlak a rokonságba: ha úgy nöss mindenben, mint a szakállad, sokat fognak beszélni rólad. Anyád oldaláról, öcsém, a Rámenös családból való vagy, Suffolkból, de a házunk Seholországban áll, a Levegődombon. Apád oldaláról, nem kétséges, tiszteletreméltó címeket örökölsz, de én bizony nem tudom elsorolni őket; gondolom, az ősei Átokföldjéről valók, Welszből.

ÖRDÖG: Nem számít, honnan való a neved,
 Britannia zengi majd híredet,
 Csodálja tetteid. Most Welszbe mész
 Egy időre, Vortiger seregét
 Segíteni, mert bár erődöket épített a király,
 Merlin nélkül a faluk meg nem áll,
 Híred ott szárnyal föl, a harcok közepette,
 A szászok árulásra készülnek egyre,
 S nemsoká cselekednek. Szerelmem, elmegyek,
 Fiam, testvérem, ne keressetek,
 De ha Merlin hív, rögtön itt leszek.

(Ördög el)

MERLIN: Elmész, bácsikám?

BOHÓC: Követlek, öcsém; kezdek rettentően gyanakodni a rokonságomra, a sógorom bizonyára maga az ördög, és bár a szarvát elrejtette a tollas kalapjával, kifigyeltem a patáját, hiába rejtegette ravaszul.

(Bohóc el)

5. jelenet

(Belép Ostorius, Octa és Proximus)

OSTORIUS: Gyertek, gyertek, ideje cselekednünk: menj, Proximus, akárha szárnyad volna, siess Welszbe, üdvözöld Vortigert e levelünkkel; hívd fegyverbe őt, mondd el, hogy vannak új barátaink, Norfolkban, Northumberlandben hadunk, kérd, hogy siessen hozzánk; ha megtartja szavát, fölosztjuk egymás közt a birodalmat.

OCTA: Köszörüld ki a csorbát, amit a vén keresztény remetének köszönhetsz, állj bosszút alaposan.

PROXIMUS: Uram, e gondolat sarkantyúz, míg csak el nem érem romlásukat.

(Proximus el)

OSTORIUS: Menj, járj sikerrel. Octa, legyünk résen: mondd, az erődök birtokunkban vannak? Az örök mieink? Gondold el, milyen következménye lehet bárminek reményeinkre nézve, életünk lehet az ára bármi tévedésnek.

OCTA: Minden biztos, húgod, a királyné oly biztos és ravasz tervet eszelt ki, hogy a két testvér ugyanabban a pillanatban fog meglepődni és fogságba esni.

OSTORIUS: S meghalni mindkettő, de az egyiknek élnie kell, míg erőt gyűjthetünk, hogy a makacs Edoll tábornokot, ki a király parancsa ellenére összegyűjtötte újra seregét és jön felénk, dobszóval fenyegetve minket, legyőzhessük.

OCTA: Akkor összeesküvésünket fölfedezték.

OSTORIUS: Bolond vagy, serege és élete a kezünkben: hol van húgom, a királyné?

OCTA: A herceggel beszélget.

OSTORIUS: Hívd az öröket, de nem csak tanúknak: találkozásuk, hiszem, vérbe fullad.

(Mindketten el)

6. jelenet

(Belép a Herceg és Artesia)

ARTESIA: Gyere, gyere, csak hízelegsz, amit te szerelemnek nevezel, csupán a vér álma, élvezetre ébred, s nyitott szemmel felejt, és vége van.

HERCEG: Óvatosnak kell lennem, veszélyesek a szavai. Rendben, akkor ne beszéljünk többet a szerelemről.

ARTESIA: Hiszen beszélhetünk, azt is lehet,
De megijedsz majd, mint a gyerekek,
Mikor a tűzzel játszanak: de szép!
De eldobják, ha megérik hevét.
Az öröm úgy nő, ahogy a falak:
Annál karcsúbb lesz, minél magasabb.
A tetején hal meg a cédrus is.

HERCEG: Hogy jön ide ez a példa?

ARTESIA: Erős gyökér kell vagy erős alap,
Természet s Művészet rakjon falat,
Az örökké változó ég alatt.
Erre gondolj - Kapsz egy csókot - nem volt kellemes?

HERCEG: Kimondhatatlanul kellemes volt.

ARTESIA: De most az öröm elszállt, és te elveszítetted a boldogságot.

HERCEG: A folyó újra duzzad - mint a vágyad.

ARTESIA: Ott a fősodor, ahol sosem árad.

HERCEG: Ki remélheti, hogy azon hajózhat?

ARTESIA: Mutatom, hol nem süllyed el a csónak. Adj még egy kóstolót abból, amit talán te is élvezel.

(Csók)

HERCEG: Szégyentelen kurva! Hamisabb vagyok, mint aki hitetlen, ha ez nem árulás testvérem ellen!

ARTESIA: Bár bízhatnék hitedben, de sajnos attól félek, hamarosan hitet cserélsz.

HERCEG: Vértanú lennék, csak hogy bizonyítsam.

ARTESIA: Add a kezed, megtartod a szavad?

HERCEG: Meg.

ARTESIA: Elég: segíts, férjem, Aurelius király, segíts az elárult Artesián.

HERCEG: Nem te vagy elárulva, én leszek.
De vérbe fojtom gonosz tervedet.

ARTESIA: Mi az, mi baj? Te vagy-e az, uram, aki az imént még vértanúságot szenvedtél volna, hogy reményed beteljesedjék, és most így meg-rémülsz egy névtől? Vacak fából faragtak.

HERCEG: Hah! Csak próba volt? Akkor bocsánatodat kérem: micsoda ostoba nyomorult vagyok, hogy így megijedtem? Többé nem bízom benne, de mindent megpróbálok. El vagyok szánva, se testvér, se senki, legyen akár nemző apám, nem tilthat el a szerelmedtől, nekiugrom és ha kell, bárkitől kicsikarom a boldogságomat, amit benned számomra őrzött meg az ég.

ARTESIA: Most úgy beszélsz, ahogy egy szerelmes herceghez illik. Árulás, árulás.

HERCEG: Megint?

ARTESIA: Szász hercegek, segítség: árulás!

(Belép Ostorius, Octa, stb.)

OSTORIUS: Mentsétek meg a királynét: üssétek le a gonosztevőt.

(Belép Edoll, Aurelius, Donobert, Cador, Edwin, Toclío, Oswold a másik ajtón)

EDOLL: Hívjátok az öröket: veszélyben a herceg! Uram, lépj hátrébb, én leszek a pajzsod.

AURELIUS: Üssétek le a fegyvereiket.

EDOLL: Rabszolga, légy bár rézből, megharaplak!

AURELIUS: Halálbüntetés terhe mellett: vissza! Hol az áruló?

ARTESIA: Ó, uram, óvd az életed, saját szépségem foglya lettem.

AURELIUS: Ki akart bántani?

HERCEG: Hallgass meg, uram.

AURELIUS: Ó, az én szomorú lelkem, te voltál az?

ARTESIA: Ne szólj, egy percnyi csönd örökre elhallgattatja a további szavakat.

AURELIUS: Erősítsétek meg az őrséget: drága Artesiám, hadd tudjuk meg, ki bántott, s milyen veszély vár ránk.

ARTESIA: A herceg, néhány brit előkelővel megegyezett, hogy elvisznek erővel, hogy aztán az ő felesége legyenek.

HERCEG: Előbb vesz el téged az ördög: aljasságod és kéjvágyad együtt rohasztanak el téged.

ARTESIA: Még az imént is udvarolt nekem, nem szégyellte fülembé súgni becsstelen szerelmét, és tervüket, hogy szent személyedet elragadják, vagy, hogy bezárjanak, vagy, ami rosszabb és amitől tartok, hogy meggyilkoljanak.

BRITEK: Pokoli hamisság ez mind.

EDOLL: S romlott, mint ő maga.

ARTESIA: Te ismersz engem, uram?

EDOLL: Igen, halálos bűn, ismerünk, és fölfedjük minden gonoszságodat.

AURELIUS: Chester gróf, türelem.

OSTORIUS: Árulásuk nyilvánvaló, uram: miért táboroznak a katonáik ilyen közel az udvarhoz?

OCTA: Sőt, miért jött ide fegyverben, ilyen váratlanul?

EDOLL: Gúnyolódó bolondok, ne ébresszétek föl a dühömet.

OCTA: A dühödet!

EDOLL: Patkány, ne hergelj.

ARTESIA: Jó uram, tartsd magad távol tőlük.

HERCEG: Ó, beteg szívem, természetére boszorkány, művészetére ördög.

AURELIUS: Harapd el rágalmazó nyelvedet, te vagy hamis, már régen észrevettem szenvedélyed.

OSTORIUS: Légy résen, uram, a barátaid vagyunk, minden erőnkkel melletted állunk.

EDOLL: Hogy tönkretegyétek és kiraboljátok a királyságot.

AURELIUS: Uram, maradj csöndben.

EDOLL: Csöndben! Meddig? Az ítéletnapig? Álljak itt és hallgassam, ahogy rágalmazzák becsületem, elvész az állam, életed veszélyben, s maradjak csöndben?

ARTESIA: Igen, te tompa elméjű, hacsak nem árulásodról beszélsz. Uram, fogasd el mind az árulókat, aztán a spanyolcsizma és tüzes rács csikarjon vallomást belőlük.

EDOLL: Emésszen el a kénkö és a tűz. Uram hallgass meg.

AURELIUS: Uram, nem hallgatlak meg.

EDOLL: De igen: nem hallgatsz meg! Ha élne még a világ ura, Cézár, ő is meghallgatna. Azt mondom, uram, ezek a kigyók életedre és királysá-

godra törnek: nem jön-e naponta híre, hogy új és új rabszolga-hordák, melyek a pusztá Germániából, e velünk határos földről menekülnek, szállnak partra földünkön és nemtörődömségünk okán megtelepednek Norfolkban és Northumberlandben?!

OSTORIUS: Ezek a királyt segíteni jönnek.

OCTA: Nincs-e szüksége rá, mikor fegyverben Vortiger, s te, amint hisszük, készülsz, hogy egyesülj vele?

EDOLL: Nyughass, te ártó patkány.

DONOBERT: Türelem, kérlek.

EDOLL: El innen, elszenvedni egy bearanyozott csibészt, egy sehonnai, alattomos csúszómászót, sértegető varangyot, hogy a nyála mérgét arcomba köpje!

OCTA: Uram, uram.

EDOLL: Ne válaszolj, te korcs, az istenekre, óvjon bár a király jelenléte, nem tűrök tovább, és mint az oroszlán a zsákmányára, tátott szájjal rád-ugrom és fölزابállak. Szólj, uram, lemondasz-e ezekről a skorpiókról, vagy maradhatnak, míg a szívedbe marnak?

AURELIUS: Mind árulók vagytok, ez a mi feleségünk, királynénk: Ostorius testvérem, szedd össze a szászokat, innen Winchesterbe megyünk, nagyobb sereget gyűjteni, hogy megerősítsük Camelot várát: menjetek innen, hamisak, egyesüljetek Vortigerrel, bátyánk, Konstantin gyilkosával: őt is, titeket is üldözni fog a bosszúnk, ha itthon nem, találunk segítő kezet máshol, s megóvjuk személyünket ettől az árulástól.

(Aurelius, Ostorius, Octa, Artesia, Tocio, Oswold el)

EDWIN: Nyilván megbabonázták.

GLOSTER: Mi lesz most biztonságos?

DONOBERT: Csak ez, uram, amennyire csak tudjuk, óvjuk meg a királyt és birodalmát.

CADOR: Ezt megtenni legjobb elmenni Welszbe, és megtámadni Vortigert, nehogy egyesüljön a szászokkal.

EDWIN: Induljunk gyorsan Welszbe, Vortigerre, kitör a vihar, jövünk, Ostorius, hogy megütközzünk veletek, áruló szászok, akik így behálózátok a királyt, saját javatokra, és a mi romlásunkra. Kardomra fogadom és a nagy istenekre, fejedet a saját sisakkoddal verem be!

(Mind el)

IV. felvonás

1. jelenet

(Belép a Bohóc, Merlin és egy kis Kótyagos Szellem)

- MERLIN: Mi a baj, bácsikám, mit keresel a zsebeidben? Hiányzik valami?
- BOHÓC: Hah, Merlin öcsém, remélem szakállad nem hosszabb tisztességednél, kérlek, ne feledd, hogy a húgom anyagából készültél, anyád bátyja vagyok, bárki volt is az apád.
- MERLIN: Miért, mivel teszed próbára kötelességtudásomat, bácsikám?
- BOHÓC: Te magad, vagy az apródod, mert más társaságom nincsen, mióta anyád téged a védelmemre bízott, bizony érzek némi hiányt, vagy az a karvaly volt, vagy a hasonmásod, mert úgy találok, egy marék tallér kiugrott a zsebemből.
- MERLIN: Miért, hiányzik a pénzed, bácsikám? Fickó, elvettél tőle bármit is?
- BOHÓC: Ne tagadd, a zsebeim tanúskodnak ellened.
- SZELLEM: Igen, elvettem, hogy megtanítsalak, jobban kell rá vigyáznod.
- BOHÓC: Kérlek, használd jobb célra az ujjaidat én meg majd jobban vigyázok.
- MERLIN: Add vissza.
- SZELLEM: Ott van.
- BOHÓC: Hej, ebben van egy kis becsület, ezt a láthatatlan apádtól örökölted, öcsém, de nem hagyom, hogy ismét láthatatlanul hagyjon itt engem.
- MERLIN: Biztos vagy benne, hogy most nálad van, bácsikám?
- BOHÓC: Igen, és meg is őrzöm, az apródjaid tolvaj kezétől is.
- SZELLEM: Ha olyan biztos vagy benne, mutasd meg nekem újra.
- BOHÓC: Bizony, kis zsonglőröm, meg is merem mutatni, hah, már megint átruházta magára a tulajdonjogot, nincsenek láthatatlan ujjaid, vagy igen? Ismét eltűnt.
- SZELLEM: De uram, én nem értem hozzád.
- MERLIN: Na nézd, bácsikám, most nálam van, miért nem figyelsz oda jobban? Tessék, de jobban vigyázz rá.
- BOHÓC: Ha, ha, ez szép, hitemre, más társaság után kell néznem, ha nektek ekkora a kezügyességetek.
- MERLIN: Ne félj, bácsikám, nem foglak bántani a művészetemmel, csak kóstolónak mutattam belőle, hogy elszórakoztassalak.

BOHÓC: Ó, ó, rossz tréfa ez az ember zsebével - de örülök, hogy ilyen ravasznak látlak, öcsém, mert így garantálom, hogy megélsz, míg meg nem halsz. Hallottad az itteni, welszi híreket?

MERLIN: Bácsikám, hadd előzzem meg a gondoskodást és a jótanácsot, hadd mutassam be neked alaposabban is a tudásomat, te is kívánnád, hogy inkább ott legyek, ahol most jutalmat remélhetek: Welszben, Vortigernél, ki összehívta a jövőmondókat, a bárdokat, a druidákat és a varázslókat, össze az összes bűbájoskodókat, de nem tudják, hiába mind a füst, nem tudják boszorkányok, kóklerek, miért történik újra s újra meg, hogy építendő várának falából, amit raknak délig, leomlik estére, amit raknak estig, leomlik reggelre, és te is odaküldenél engem.

BOHÓC: Ha anyád nem volna a húgom, azt mondanám, boszorkány szült, de ez az apád esze, nem az anyádé, kivetted a szót a számból és elmondtad helyettem, amire gondoltam, úgyhogy el veled, keveredj el a varázslók közé és légy kész ember, még mielőtt felnőnél.

MERLIN: Sőt, de maradj, bácsikám, alábecsülöd a rám leselkedő veszélyeket, a prófécia és a bölcs varázslók biztosították a királyt, hogy addig nem áll meg a vára, amíg a habarcsba bele nem keverték egy olyan gyermek vérének, akinek az apja nem halandó.

BOHÓC: Mi az neked? Ha az ördög volt is az apád, anyád nem Köcsögfalván született-e? És különben is, egy gyerek vérenek kell lenni, hát ki nézne téged gyerekek ezzel a szakállal az arcodon?

MERLIN: Nem szabad odamennem, hallgass ide egy kicsit, megokolom neked, miért nem.

(Belép két úriember)

1. ÚRIEMBER: Sose ér véget ez a feladat, amivel a király megbízott minket!

2. ÚRIEMBER: Királyok megtehetik, ugyanígy kerestették az Egyszarvút is.

1. ÚRIEMBER: De azt hamarabb megtalálják szerintem, mint ezt a sátánfattyát, akit keresünk.

2. ÚRIEMBER: Rosseb azokba a varázslókba, akik ilyeneket beszélnek, de mégse tudják megmondani a nagy eszükkel, hogy hol találjuk.

1. ÚRIEMBER: Azt mondják, bizonyosan Welszben él, gyere, keressük tovább.

MERLIN: Bácsikám, minden rábeszélés hiába, jobban ismerem az ellenségeimet, mint te.

BOHÓC: De akkor azt mondom, fattyú vagy, ha nem engedelmeskedsz a nagybátyádnak, hát nem Rámenős Johanna az anyád, a húgom? ha az ördög volna az apád, akkor nem emberek volnának a rokonaid, hacsak nem ügynökök meg brókerek.

1. ÚRIEMBER: Mi ez, siessünk csak oda.

2. ÚRIEMBER: Bizony, de észre ne vegyenek, menjünk közel és hallgassuk ki őket.

BOHÓC: Azért van szakállad, hogy elrejtse? Gyereknek fogod mutatni magad? Több szőröd lesz, mint eszed? Megtagadod az anyádat, csak mert senki sem ismeri az apád? Vagy a nagybátyád talán számár?

1. ÚRIEMBER: Áldjon meg az Isten, barátom, kérlek, hogy nevezted ezt a kis úriembert?

BOHÓC: Kicsi, uram, egy kis ember is nagy úr lehet, apja talán régi házból való, amennyire tudjuk, uram.

2. ÚRIEMBER: Miért? Nem ismered az apját?

BOHÓC: Nem, és gondolom, te sem, hacsak ördögöd nincs.

1. ÚRIEMBER: Mi a neve, uram?

BOHÓC: Neve az én unokaöcsém, uram, tanulmányaira nézve a húgom fia, de a modora a sajátja.

MERLIN: Miért kérdezed, uram? Nevem Merlin.

BOHÓC: Igen, és amennyire tudjuk, valami nagy kakas lehetett az apja, mert az anyja bizony hülye tyúk.

2. ÚRIEMBER: Van tehát anyja?

BOHÓC: Ahogy nekem is van húgom, uram.

1. ÚRIEMBER: De az apja felől kétségben hagysz minket.

BOHÓC: Uram, olyan bölcs emberek, mint ti, kétlitek, hogy van-e apja vagy sincs?

1. ÚRIEMBER: Biztos, hogy őt keressük.

2. ÚRIEMBER: Én se gondolok mást: és uram, tudd meg, a király küldött érted.

BOHÓC: Ha hagyná, hogy én irányítsam, elment volna, még mielőtt hívatják.

1. ÚRIEMBER: Nem láthatnánk az anyját?

BOHÓC: De igen, és ha felbosszantjátok, érezhetitek is, ördögi nőszemély, mondhatom, megyek és hozom.

(Bohóc el)

2. ÚRIEMBER: Uram, illene sietned, a király vár.

MERLIN: Szolgálatom nem igényel parancsot, békén engedelmeskedem, de fölösleges vinni azt, ami már a helyén van, lassabban is utazhatok, a király idejön ugyanazon a nyomon, ami titeket is idehozott, hallgatók csak, ezek a dobok elárulják.

(Kint dobok lassú indulót ütnek)

1. ÚRIEMBER: Ez valami csel uram, igazán.

(Harsonák. Belép Vortiger, egy levelet olvasva, Proximus, dobosokkal, katonákkal, stb.)

VORTIGER: Üzenetted itt van előttünk, Proximus, sietünk is: segíteni fogjuk Ostorius és Octát Uter herceg és Aurelius ellen, akik, halljuk, Winchesterben táboroznak, és semmi sem akadályozna meg utunkban,

mint ez a végzetes vár, amelynek falából, minden művészet és munka dacára, amit rakunk estig, leomlik reggelre.

PROXIMUS: Amit korábban mondtam, most is mondom, meg kell találni az ördög fiát, akinek vére megerősíti az alapokat, másképpen nem áll meg.

(Belép a Bohóc, Johanna és Merlin)

VORTIGER: Hah! Így áll a dolog? Akkor, Proximus, ezek alapján már meg kell találni: mondd, ez az, akiről beszélsz?

BOHÓC: Igen, uram, és én vagyok a nagybátyja, ő pedig az anyja.

VORTIGER: És ki az apja?

BOHÓC: Hát ezt ő, az anyja tudná leginkább megmondani neked, de azért azt hiszem, a gyerek is elég bölcs, mert megtalálta az apját.

VORTIGER: Asszony, ez a fiad?

JOHANNA: Igen, uram.

VORTIGER: Mi volt az apja? Vagy hol él?

MERLIN: Anyám, beszélj szabadon és ne félj,
Megtenni merted, ne félj megnevezni.

JOHANNA: S akkor elárulom bűnöm és szégyenem, De így kell lennie, tudd meg, király, amit tudok róla, mindössze ennyi: családomra és szépségemre büszkén éltem, a tükröm volt az oltár, az arcom a bálvány, ostobán szerettem magam, mindenki mást gyűlöltem, megvetés szikrázott a szememből, úgy gondoltam, halandó ember nem is érdemel meg.

Úgy jártam, mint a páva, de sosem láttam, hogy milyen fekete a talpam, megszidtam a szelet, amikor rám fűjt, átkoztam a Napot, hogy elcsúfítja szépségemet.

E leprához hasonlatos betegség kellős közepén egy látszatra szép fiatalember jelent meg előttem, épp, amilyenre büszkeségem vágyott, és hódító erő kísérté léptét,
Neki adtam magam, s ebből az ölelésből
Lett ez a gyermek, s nem tudom, ki ő.

VORTIGER: Tehát egy Incubus, vagy egy éjszakai szellem nemzette őt, és nyilván nem halandó.

MERLIN: Mindegy, ki volt, uram, ne is kutasd, sértő is és fölösleges kutatnod: térj a lényegre, miért kerestettél ennyire?

VORTIGER: Nem kétlem, hogy tudod, de, hogy világosan fejezzem ki magam, a véredért kerestettelek.

MERLIN: Kinek a javaslatára?

PROXIMUS: Az enyémmre, mert művészetem tévedhetetlenül megmutatta nekem, hogy a király várát a te véreddel kell megalapozni, másképpen nem áll meg.

MERLIN: Volt erőd kutatni a sorsomat, és közben nem látod a magadét? Tudod te, micsoda gaztett tornyosul a fejed fölött, milyen végzetes és milyen váratlan?

PROXIMUS: Csönd, szakállas koraszülött, megjósolod a végzetem! Uram, a saját sorsát próbálja késleltetni.

MERLIN: Nem, én a kezedbe adom magamat: és itt a király előtt igazold jóslatod, mint én a magamét. Ha végzeted nem csap le, igazat beszéltél, vérem hadd elégítse ki a király vágyait: ha magad akarod megírni sírfeliratodat, tedd meg hamar, mert nincs már egy perc közötted és halálod között.

(Lezuhan egy kő és agyonüti Proximust)

PROXIMUS: Ha, ha, ha.

MERLIN: Látom, nevetve halsz meg.

VORTIGER: Hah! Ez több, mint csodálatos, nézzétek, meghalt?

BOHÓC: Igen, uram, itt van egy kis habarcsnak való agyvelő, ha netán használnád: öcsém, Merlin, van még ebből a kőalmából, ami éppen le akarna potyogni? Kérlek, figyelmeztess időben a bácsikádat.

MERLIN: Vigyétek a halál képmását innen, és most, uram, kétségeidet tisztázandó, Merlin megmutatja a végzetes okot, amely végzetesen rombolja várad, s meggátol az építkezésben. Állj oda, és egy jelenésben lásd a sorsod munkáját és célját... Anyám és bácsikám, nem szabad itt maradnotok.

BOHÓC: Jön az apád, öcsém?

MERLIN: Mennetek kell.

JOHANNA: Gyere, még megsérted, bátyám.

BOHÓC: Elájulnék, ha látnám a sógoromat, ha házások volnátok, törvényesen is így nevezhetném.

(Merlin meglendíti varázspálcáját. Mennydörgés, villámlás, két sárkány jelenik meg, egy fehér és egy vörös, egy ideig harcolnak, majd abbahagyják.)

VORTIGER: Mit jelent ez, miért hagyták abba?

MERLIN: Ne csodálkozz, uram, jól nézd meg őket, e két bajnok dönti el sorsodat, életed, királyságod múlik rajtuk, figyeld meg őket jól.

VORTIGER: Úgy lesz, legyen kegyes hozzánk az ég.

(Mennydörgés: a két sárkány újra küzd, és a Fehér Sárkány fölénybe kerül a Vörös Sárkánnyal szemben)

VORTIGER: A Fehér Sárkány áll győzelemre, nos, Merlin, fejtse meg, mit jelent ez.

MERLIN: Felségednek nem szabad megsértődnie azon, amit mondok.

VORTIGER: Úgy találom, ez a gyengéd, hogy kissé gyanakszol rám, hát hibáztathatom-e a prófétámat, aki megjósolja a rám leselkedő veszélyeket? Úgy tartom, ragyogó elméd van.

MERLIN: Akkor tudd meg, uram, hogy van egy nedves barlang, e két sárkány éji nyugvóhelye, éppen a hegy alatt, ahol a várak épül, és éjszakai harcuk dönti le, amit te nappal építtetsz a hegyen: világosabban szólva, a sárkányok téged magadat és a szász királyt jelképezik, és a vesztes vörös, uram, a te rettegett címered.

VORTIGER: Ó sorsom!

MERLIN: Hallgass türelemmel, felséges úr, Konstantint, a törvényes királyt megölted, ez véres és vörös tett volt, a szászokat te hoztad be először, Konstantin ellen segíteni, ők most a fehér rémület, amely e hegyek közé zárt be téged, felség; és bár most barátságod keresik, de ölni jönnek, nem ölelni téged, jönnek kiirtani a briteket, s angolokat betelepíteni. Biztonságod keresd, uram, ne töltsd időd légvárak építésével, mert Uter herceg, hogy megbosszulja bátyját, már keres, ha nem bízol bennem, s kell egy tanú, itt jön egy hírnök, hogy elmondja mindezt.

(Merlin el. Hírnök be)

HÍRNÖK: Uram! Uter herceg!

VORTIGER: És ki még?

HÍRNÖK: Edoll, a híres hadvezér.

VORTIGER: A híres ördög, ezek ellenem jönnek.

HÍRNÖK: Teljes erejükkal, uram.

VORTIGER: Tehát bosszút akarnak állni rajtunk. Készek vagyunk velük megküzdeni, megkettőzzük erőnket és nem adjuk oda a földünk, számuk nem ijeszt meg,
Ha ez a sors, nem kerülhetjük el.
Koronánk vérből lett, vérben is vesszen el.

(Mind el)

2. jelenet

(Belép Uter herceg, Edoll, Cador, Edwin, Toclío, dobosokkal és katonákkal)

HERCEG: Állj, csönd, tartsunk haditanácsot.

EDOLL: Üsd, rabszolga, miért is hagytad abba? miért megállni? hol az ellenségünk? vagy gondolod, egymás között csatázunk?

HERCEG: Nemes Edoll, csak hadd tartsunk tanácsot, az nem árthat, úgy biztonságosabb.

EDOLL: Pokol ebbe a késlekedésbe! Gyávák haboznak így, ha át kell kelni a habzó folyón, a parton megbeszélik a veszélyt, a folyó megdagad, s elnyeli őket. Nincs-e a király a harcmezőn?

CADOR: A büszke Vortiger, az áruló van a mezőn.

EDWIN: A gyilkos trónbitorló.

EDOLL: Legyen bár az ördög, csak harcolhassak ellene, az ég szerelmére, menjünk, uram, ó, az én türelmem, addig akarsz-e várni, amíg a százszok jönnek segítségére?

(Harsonaszó)

HERCEG: Attól ne félj, kérlek, kissé nyugodj le, hallgasd csak, jön, vagy hírnököt küld hozzánk.

EDOLL: Ha tárgyalni akarnak, én megfojtom a követeket, hacsak mérgemben meg nem fulladok.

(Belép egy Kapitány)

HERCEG: Nos, halljuk, honnan jöttél?

KAPITÁNY: Vortiger királytól.

EDOLL: Áruló, nincs olyan: szóljon a dob, üsd, szolgál, vagy becsületesemre, én ütöm a fejedet, és a füled mellett verem a dobszót.

HERCEG: Türelem, nemes Edoll, halljuk az üzenet pontjait.

EDOLL: Pontjait, miféle feltételekre számítasz, ami ne volna romlásodra, hacsak saját magát el nem pusztítja ezer kínhalállal, s el nem küldi hulláját, hogy kibékítsen téged, Konstantin meggyilkolásáért és ez még a tizede se volna.

HERCEG: Igaz, bátyám vére szólít, elfogadom tanácsod: tehát el innen.

(Kapitány el)

Nem tárgyalunk, csak a kardunk segítségével.

EDOLL: Az pedig gyilkos szavakat beszél, Riadó, riadó, verjétek a dobot.

(Mind el)

3. jelenet

(Dobszó, riadó. Belép Edoll, maga előtt üldözve Vortiger egész seregét, és belép Uter herceg, Vortiger nyomában)

VORTIGER: Még követsz?

HERCEG: Igen, halálodig követlek.

VORTIGER: Várj, légy okos, nem csak én halhatok meg, megöltem a bátyád is.

HERCEG: Megölted, fekete áruló, azért üldözlek.

VORTIGER: Kegyelmezz önmagadnak, szökj meg kardom elől, óvd meg a saját életed, neked adom bátyád haláláért cserébe.

HERCEG: Azt add, ami tiéd: az áruló szívét, s fejét, mert ennek vagy csupán ura; királyságod, amelyet bitoroltál, te zsarnok, most cserben hagy, a szászok, akiket zsarnokságod támaszául hívtál be, nagyra nőttek, s ahol csak megtelepednek, a britek emlékét is kiirtják, magukat a hingszt népnek nevezik, az országot Hingszt-földnek, hogy Britanniára ne is emlékezzenek többé az emberek; s ez mind miattad, saját hazád aljas elpusztítója.

(Belép Edoll)

EDOLL: Mit állsz és beszélsz? Harcolj!

HERCEG: Edoll, türelem.

EDOLL: A kardom türelmetlenkedik, király vagy herceg szavára ne hallgass, van munka másutt, ez az én ügyem.

(Riadó)

HERCEG: Fényes győzelmet, erényedhez méltót!

(Mind el)

4. jelenet

(Belép Cadór és Edwin)

CADOR: A fényes győzelem maga küzd az oldalunkon, arany sisakban lovagol előttünk, győzelmesen.

EDWIN: Az igazság ott van vele, és ő mindig a jó és igaz ügy mellé áll, magunk se késlekedjünk.

(Belép a Herceg)

CADOR: Itt jön a herceg, hogy áll a szerencsénk, uram?

HERCEG: Reményteljesen és tisztán, hős Cadór, a büszke Vortigert Edoll kardja elérte, de megmentette az őt követő tömeg, és most a hegyen álló várba fut, menedéket keresni: egy kutya farkát uszítottam utána, ezek vadabbak, mint maga az éhség, Áttörjük majd a kőfalat, s ha nem, Tűzzel kergetjük ki őket a várból, egy se menekülhet ki majd a lángból.

(Mind el)

5. jelenet

*(Megjelenik egy tüzes csillag (Üstökös). Harsonaszó.
Belép a Herceg, Edoll, Cadór, Edwin, Toclío, dobosok és katonák)*

- HERCEG: Nézd Edoll: ez a tüzes jelenés még most is rémületet bocsát az elképedt világra, nézd a csóva elejét, egy sárkányfej látható benne, és szájából két tüzes kígyó tekeredik, Keletre és Nyugatra.
- EDOLL: És nézd, a csillag testéből hét kisebb fénylő csóva mutat e rémült királyságra.
- CADOR: Rémületes egy meteor.
- EDWIN: És különös félelmeket jelent.
- HERCEG: Ez nem békét jelent, haragvó tűz ez, többet jött égetni, nem Vortigert; ha az ő bukását jelentené, behúzná csóváit, nyugodna már, mert Vortiger halott.
- EDOLL: Sohasem jönnek hatástalanul.
- HERCEG: Legyen meg az ég akarata, de mert aggódunk, hívjatok egy titoktudó jóst, megmagyarázni e tüzes orákulumot.
- CADOR: Ó nem, uram, tiéd a legjobb jós, aki valaha élt Britanniában, s ha profétáiról profétálhatok, nem is következik hozzá hasonló.
- HERCEG: Merlinre gondolsz.
- CADOR: Igen, uram, a csodálatos Merlinre, találkozott velünk az úton és megjósolta nekünk e szerencsés nap sikerét.
- EDWIN: Itt lehet a tábor körül, hívasd, uram.
- CADOR: A véreskezű Vortigernek is megmondta sorsát, s ha egyáltalán volna varázsló, akinek hinni tudnék, az csak Merlin lehet.

(Belép Merlin és a Bohóc)

- CADOR: És lásd, uram, mintha csak azért jönne, hogy teljesítse kívánságodat, Merlin itt jön.
- HERCEG: Nézzétek, az üstökös ott a szemében, ne zavarjátok meg.
- EDOLL: Micsoda átható tekintettel szemléli!
- MERLIN: Mit tesz még országunkkal az ég, a sors?
Nemzetek jönnek-mennek, forradalmak
Hallatszanak az üstökös dalában,
Mi minden változik Britanniában.
Hah! Máris halott, gaztettéről gyorsan száll a hír!
Ó végzet édes hercege, akiért Merlin maga sír.
- HERCEG: Valami gonoszlat lát, mutatja viselkedése, mert mielőtt még megmagyarázná, sír a történeten.
- EDOLL: Az a másik is sír. Fickó, érted is, amit úgy siratsz?

BOHÓC: Nem uram, én a nagybátyja vagyok, és azért sírok, mert az öcsém sír, a rokona vagyok, hiába.

HERCEG: Nemes Merlin, halljuk prófétikus tudásod, e tüzes rémület magyarázatát, mert szomorú könnyeidből úgy látjuk, szomorúságot hoz és pusztulást.

MERLIN: Igen, nemes herceg, de türelemmel kell meghallgatnod a többi.

HERCEG: Ígérem, úgy lesz, még ha romlásomat hozza is.

MERLIN: Attól nem kell tartanod, ez Vortiger tüzes bukását hozta, s mégsem csak az övét, e napon egy jobb király is lehullott, országunk dísze, a szelíd és nemes, édes Aurelius.

HERCEG: Bátyánk!

EDWIN: Bosszuld meg, ég.

MERLIN: Királyi palotájában, Winchesterben, ma megmérgezték és meghalt, uram.

CADOR: Ki mérgezte meg? Mire céloz Merlin?

MERLIN: Az áruló szászok.

EDOLL: Mindig tartottam ettől: az az ördögi Ostorius meg az átkozott boszorkány, Artesia, biztosan azok tették.

HERCEG: Megmérgezték! Ó nézd tovább, nemes Merlin, nézd meg újra a csillagot és lásd meg benne bosszúm, ha ezer életbe kerülne is, és elsőként az enyémbé.

MERLIN: Vigasztalódj, megadják az egek, a baljóslatú híreket hallottad, most hallj tőlem boldog történetet, magadról és boldog utókorodról.

BOHÓC: Mintha egy hámozott hagymát látnék, ismét sírnom kell.

MERLIN: Bácsikám, csönd, vagy elhallgattatunk.

BOHÓC: Az nem látszik a csillagokban, öcsém, hogy tudom-e tartani a számat vagy sem?

EDOLL: De igen, ki kell vágnom a nyelved.

BOHÓC: Pfuj, uram, te könyv nélkül beszélsz, az öcsém, Merlin tudja jobban.

MERLIN: Tényleg, be kell kötnöm a szádat, most aztán beszélhetsz kedvedre, bácsikám.

BOHÓC: Hum, hum, hum.

MERLIN: Így - nos, figyeld meg, uram, ott, a fölfelé szálló, lángoló sugár fölött, egy sárkány feje látható, s ennek szájából két lángoló sugár ágazik ketté ellenkező irányban, igen, mind a kettőnek célja van:

Figyeld meg ismét a lángoló testet, hét ragyogó, fényes sugarat bocsájt ki, mind egy-egy hírnök, hírt hoz e brit szigetre, s magyarázatuk a következő:

A Sárkány feje a hieroglipha, mely saját hercegi személyedet mutatja, hogy királyként kell uralkodnod itt, azok a többi csóvák, melyek a Sárkány szájából Kelet s Nyugat felé mutatnak, két királyi gyermek, a te két gyermeked, fiad és lányod.

Északnyugati konstellációja

Egy ír királynőt mutat, akinek

Gyermekeiből brit királyok lesznek.

BOHÓC: Hum, hum, hum.

MERLIN: De a fiadról, szól a sors és Merlin, minden időben krónikák íródnak, híres lesz, s győztes kardjával bejárja Francia- és Németországot is; meg nem állítják, amíg meg nem kapja a római császári koronát, mint a Nyugat ura, de a hét dombról hazatér, királyok kísérik, nagyobbá teszi majd Britanniát, címerén tizenhárom korona.

BOHÓC: Hum, hum, hum.

MERLIN: Egyike lesz a Kilenc Hírességnek, s vitézsége mágnesként vonzza majd udvarába a hősoke: ez lesz a leghíresebb lovagi társulás, Winchesterben, kastélyában: királyi asztalánál hadirendben ülnek le majd, köröttük fegyverük, e körrel jelképezvén a világot.

(Varázspálcájával megériinti a Bohóc száját)

BOHÓC: Hum, hum, hum, ó, hogy végre beszélhetek kicsit.

MERLIN: Ismerem elméd, bácsikám, légy csöndben.

(Újra megériinti)

HERCEG: Csodákról szólsz, Merlin, kérlek, folytasd, magyarázd meg teljesen e konstellációt.

MERLIN: A hét lefelé mutató sugár, uram, az országra zúduló csapásokat jelenti, melyek más bajokkal egyesülnek: a visszavonás és a háború megosztja az országot, míg hét király meg nem egyezik, hogy az ország hét királyság szövetségéből álljon.

HERCEG: Művészeted oly erős bizonytságot nyert, hogy szavaidat hitelesnek véljük, légy mindig a közelünkben, prófétám, és cselekedeteim irányítója.

MERLIN: Hűséggel fogom szolgálni személyedet és minden tudásommal hazám biztonságát.

BOHÓC: Hum, hum, hum.

MERLIN: Gyere, feloldalak.

BOHÓC: Öcsém, kérlek segíts ismét a nyelvemhez, csak nem akarod, hogy továbbra is néma legyek, remélem?

MERLIN: Miért, hát nincs meg a nyelved?

BOHÓC: Hah! igen, most érzem, olyan sokáig voltam néma, nem tudtam eldönteni, hogy most éppen beszélek-e vagy sem.

HERCEG: Tanácsolod-e, hogy azonnal bátyám gyilkosai, a véres szászok üldözésébe fogjunk?

MERLIN: A lehető leggyorsabban, uram, a siker lesz az útitársatok.

CADOR: Vedd hát új címedet, királyi herceg, ez erőnk növeli, sokáig éljen Uter király.

EDOLL: Tedd hozzá, amit az ég adott neked: jeled a Sárkány, viseld bátran, sokáig éljen tehát örök boldogságban Uter Pendragon, Britannia törvényes királya.

HERCEG: Köszönöm, Edoll, elfogadjuk e nevet és e címet, s pajzsunkon és zászlónkon a Vörös Sárkány jelét hordozzák majd előttünk, hogy a véres szászok elrémljenek. Ó, Aureliusom,
Lelked pihenjen édesen; megzavart szellemed
Bosszúra vár, az is meglesz idővel:
Mert jön már a Sárkány, mérges tüzével.

(Mind el)

V. felvonás

1. jelenet

(Mennydörgés, majd zene. Belép Johanna, félénken, az Ördög követi)

- JOHANNA: Fekete rém, ismét tűzre gyulladt kéjelgő vágyad? se hangos mennydörgésed, se pokoli csalogató zenéd nem búvöl el többé, túl sok történt meg így is.
- ÖRDÖG: Miért szöksz tőlem? Szeretődként jövök, téged karomba zárni, a testedet gyöngéden átölelni.
- JOHANNA: Pokol kutyája, el.
- ÖRDÖG: Még hogy kutya volnék? Kutya legyek!
Hízkelkednék, kedveskednék veled,
simogathatnál, játszódnál velem,
az oroszlának nem köszönöd-e meg, ha
nem zabál föl, csak enyeleg veled?
- JOHANNA: Igen, az vagy, engedj el, megköszönném.
- ÖRDÖG: Miért, hová akarsz? én otthon vagyok nálad, az enyém vagy, nincs-e közös családunk, hol a fiad?
- JOHANNA: Ó sötétség rejts el.
- ÖRDÖG: Büszke lehetnél, általam nyertél egy el nem halványuló hírű fiút,
királyok tetteit krónikák őrzik, Merlinnek krónikára nincs szüksége,
Korszak korszaknak adja át a hírét,
Nevének, dicsőségének csodáját,
Míg akad nyelv, történetét beszélni.
- JOHANNA: Emészd el gyorsan emlékezetem, legyen a pokol szörnye, vagy a földé,
akinek nem szegény nő volt az anyja; édes halál, vegyél magadhoz
engem, te tűnj el, miért jelentél meg újra? Se büszke nem vagyok, sem
nem kívánlak, nem hívtalak, hogy tönkretégy, ahogy annakidején,
amikor először megláttalak.
- ÖRDÖG: Ugyanaz vagyok, aki voltam.
- JOHANNA: De én megváltoztam.
- ÖRDÖG: Visszaváltoztatlak azzá, aki voltál, kívánságom töltő fehérszemély,
jöjjetek a viharban, segédeim, halandók megrontói, jöjjetek.

(Mennydörgés. Belép egy Szellem)

- Zsákmányomat vedd fekete karodra, a sápadt Hekaté mellé emeld, én
füstöt ereszték ezen a sziklán, sötétet a kék-arcú ég elé, elviszem
Merlintől, el Britanniából, nem látják egymást többé.
- JOHANNA: Segítség! Valaki! Ha még nem késő! Kegyelem!

(Belép Merlin)

MERLIN: Éjjel fekete szolgája, ereszd el, vagy a pokoli Styxre esküszöm, erős ördögűző varázslatokkal kötözlek meg, s a pokol pentagonja sem szabadít meg! Menekülj és tűnj el.

(Szellem el)

ÖRDÖG: Hah! Ki ez?

MERLIN: A gyermek megtalálta apját, nem ismersz meg?

ÖRDÖG: Merlin!

JOHANNA: Segíts, nemes fiam.

MERLIN: Ne félj, nem fognak bántani.

ÖRDÖG: Kiszabadítod őt és ellenállsz apádnak?

MERLIN: A te iskoládban az engedelmesség nem tantárgy: ő kedves nekem, hát segíték rajta; te csalárd módon szereznel családot, én ellenállok, nem tűröm csalásod.

ÖRDÖG: Rabszolga, halálraátkozlak és emlékművet csinálok belőled ezen a sziklán.

MERLIN: Ha, ha, hatalmad túl gyöngé ahhoz, mi vagy te, ördög, csak egy alávaló, kéjelgő Incubus, kihasználod a test kéjvágyát, hová nem csalogatnád a tudatlant! vedd le emberi formád, mászkálj foltos hasadon, kígyó, vagy Achoron állkapcsával sújtok rád, és örökre bezárlak itt a tűzbe.

ÖRDÖG: Pokol árulója! átok, miért nemzettelek!

MERLIN: Ostorodat nemzeted, ne dühöngj, ne mozdulj, Merlin művészetének hatalma a Sors könyvében írva áll, - fölfordítom a poklot, uraidat varázsigéimmal teszem engedelmessé, te leszel az első, aki kóstolót kap, - Tenibrarum, precis, devitiarum, és infirorum, Deus, hunc Incubum in ignis eterni abisum accipite, aut in hoc carcere tenebroso, in sempeternum astringere mando.

(A Szikla az Ördög köré zárul)

Na, itt csinálj földrengést, kavargj sújtóleget, mert nőhöz többé már soha nem érhetsz: örülsz-e, anyám?

JOHANNA: Saját fiam lett megmentőm, de mégis mély félelemmel szólhatok csak hozzá.

(Messze kint riadó)

MERLIN: Vigasztalódj, nem jön vissza a múlt, sejtettem a gáztettét, s megelőztem: hallod, a háború hangjai hogy hívnak, Pendragont segíteni, aki most a szászokkal harcol éppen, s aki mellől nem hiányozhat Merlin. Hagyd el ezt a földet és én nyugodt helyre vezetlek, melyet magam emeltem, a neve Stonehenge, Merlin háza, ott élsz majd, magányos sóhajok között, fájdalom és szenvedés lesz a társad, míg semmivé nem sírod bűnös tested, s nem marad más, mint az éteri lélek:

S ha majd meghalsz, Salisbury zöld síkján emléket állítok neked, egyetlen királynak sem lesz ily magas emlékműve, lengő kövekkel, melyeket varázssal függeszték föl majd, s nem használok se meszet, se habarcsot, az emlékezet sötét enigmája, megmérni senkinek sem lesz hatalma, hely, melyet kiürítek, hogy ott nyugodj, ahol nem járnak éji boszorkányok, sem farkasember nem kószálhat arra, örök nyugalmat ott lel Merlin anyja.

(Mindketten el)

2. jelenet

(Belép Donobert, Gloster és a Remete)

DONOBERT: Gloster, mindent őszintén elmondtam neked. Mindkét lányom magányra esküdött, ma reggel beköltöztek a zárdába, bár én más életre nemzettem őket, s becsülettel ígértem feleségül Cador grófnak és a fiadnak őket, kitűnő barátom, Gloster grófja. Elveszett ez, elvesztem én: elvesztek ők, elveszett minden. Felelj nekem, bűn-e megházasodni?

REMETE: Ó nem, uram.

DONOBERT: Menj hozzájuk, én nem megyek tovább, nem beszéllek rá semmi rosszra, győzd meg őket, ha én meggyőztelek.

GLOSTER: Jó szolgálatot teszel vele, uram.

(Belép Cador és Edwin)

DONOBERT: Melyet ha ők ekképp semmibe vesznek, én is örökre elfelejtem őket. Nézd ezt a két nemest, a vőlegényük! ha a Sors kegyes, szólíthatnál apádnak.

EDWIN: Az a remény elszállt, uram, mert épp e percben láttuk őket belépni a klostomba, hogy örökre elzárkózzanak a világtól és a férfiaktól.

CADOR: Mindkettőnk bánata ez, de halljad napjaink örömhírét, mit a király üzen: a szász királyt, Ostoriuszt megölték, Octa elmenekült, a fúria, Artesia fogoly, Londont és Winchestert, melyet erőddel vett körül, vissza kellett, hogy adja Uter hercegnek, akit nemrég Pendragonnak neveztek el, és aki győzelmesen közeledik felénk, hogy fejére tegyék a brit koronát.

DONOBERT: Ez az öröm eltörli emlékéit is, annak, hogy én két gyermek apja voltam, két makacs lányé, akik elhagytak engem. Hadd öllek át s nevezlek fiamnak mindkettőtöket, mert, apám nevére, kettőtök közt osztom szét birtokom.

EDWIN,

CADOR: Uram, igen nemes vagy!

(Harsona. Dob. Belép Edoll dobosokkal és zászlóvivőkkel, Oswold mint királyi zászlóvivő, Toclío a vörös sárkánnyal díszített pajzsot hozza, két püspök a koronát, jön Uter herceg, Merlin, a megkötözött Artesia, örök és a Bohóc)

HERCEG: Pajzsunk, zászlónk emeljétek magasba, reméljük, hogy bár alszik most a sárkány, Merlin tudása addig is vigyáz ránk.

BOHÓC: Minthogy az apja él, légy vele óvatos.

GLOSTER: Kitől a brit név újra felragyog, kelő Nap, engedd meg, hogy üdvözlünk, örök napfényben lovagolj előttünk, trónod csillagkörén ne jöjjön éj, miért is várunk, mért nem koronázzuk meg már ezt a hercegi főt, urak?

HERCEG: Várj, nemes Gloster, ez a szörnyeteg előbb el kell tűnjön szemünk elől, különben nem tudunk örülni.

DONOBERT: Ha ez hátráltat, ítéld el gyorsan, küldd innen a halálba, régen kiértemelte.

EDOLL: Halljátok ítéletemet, vigyétek innen, hulláját áldozzák az égő Napnak, míg ki nem szárad, mint a pergamen, akkor nyúzzák le gonosz bőrét, tömjék ki szalmával, és mutogassák a búcsúban és a vásárokon, két pennyért személyenként e szörnyet, üzletnek is jó, s megéri az árát.

ARTESIA: Ha, ha, ha.

EDOLL: Nevetsz, Erikhtó?

ARTESIA: Igen, szegényes fantáziádon, nincs semmi jobb, te kínkereskedő?

DONOBERT: Égessék hamuvá.

ARTESIA: Főnix halála az, dicső halál.

EDOLL: Nem, az túl jó neki.

HERCEG: Élve temessék el, építsenek falat köréje, te királygyilkos, ott majd éhen halsz.

ARTESIA: Éhen halok, ha jön majd a halál, de addig átkaidon fogok élni.

EDOLL: Az jó táplálék, el vele.

ARTESIA: Örömmel, bár az én ítéletem másképp szólna.
Megmérgeztem a bátyád, de többet szerettem volna.

(El)

HERCEG: Miért áll Merlin, prófétánk, külön, e szertartást szomorúan figyelve, s titkos tudásával nem fűszerezve örömünket? Kérlek, isteni tudásod teljesítse be vágyaim egy részét, mert tudom, hatalmadban állna, hogy megmutasd az eseményt, mellyel királyságunk és a krónika egyként véget ér: beszélj, tudós Merlin, oszlasd el félelmeim, elűzzük-e harcban a szászokat, s fogunk-e uralkodni Welszben és Britanniában gyönyörű békében?

MERLIN: Hosszú boldogság vár királyságodra, amit az Ég kijelent, azt a Sors nem változtathatja meg: a szászok, uram, megtartják földjüket, s addig nő számuk, míg Britannia nem lesz többé. Uram, megjelenítem a próféciaikat, az eljövendő uralkodók sorsát, felséges úr, mindent megmutatok, míg eljönnek az utolsó napok.

HERCEG: Tedd azt, Merlin, s koronázz meg engem örömmel és csodálkozással.

(Merlin meglendíti pálcáját. Hobolyák, a némajáték föllép. Belép egy király fegyverzetben, pajzsán tizenhárom korona. A másik ajtón különböző hercegek lépnek be, akik koronájukat a király lábához helyezik, meghajolnak előtte, majd belép a Halál és pálcájával megérinti őt, a király beteg lesz, és megkoronázza Konstantint. A némajáték el.)

MERLIN: Ez a király, uram, a fiad, aki fiatal éveiben oly szerencsés lesz, hogy tizenhárom uralkodó ajánlja föl neki majd koronáját, és minden más király is annyira csodálja majd hírét és győzelmeit, hogy akár félelemből, akár szeretetből, de mind meghajlanak előtte; de a halál (aki sem a gyöngét, sem a bátrat nem részesíti előnyben), dicsősége teljében ragadja majd el őt, alig engedve meg, hogy megszerzett királyságaiban egyetlen utódot is megnevezzen.

HERCEG: Köszönjük Prófétánknak ez oly igen kívánt választ, s ebből megtanulhatjuk, hogy amit a Sors jelent, tisztelni kell,

S minden jövődők ámulnak majd, miként ti és miként én,
Merlin nagy bölcsességén és Arthúr dicsőségén.

(Mind el)